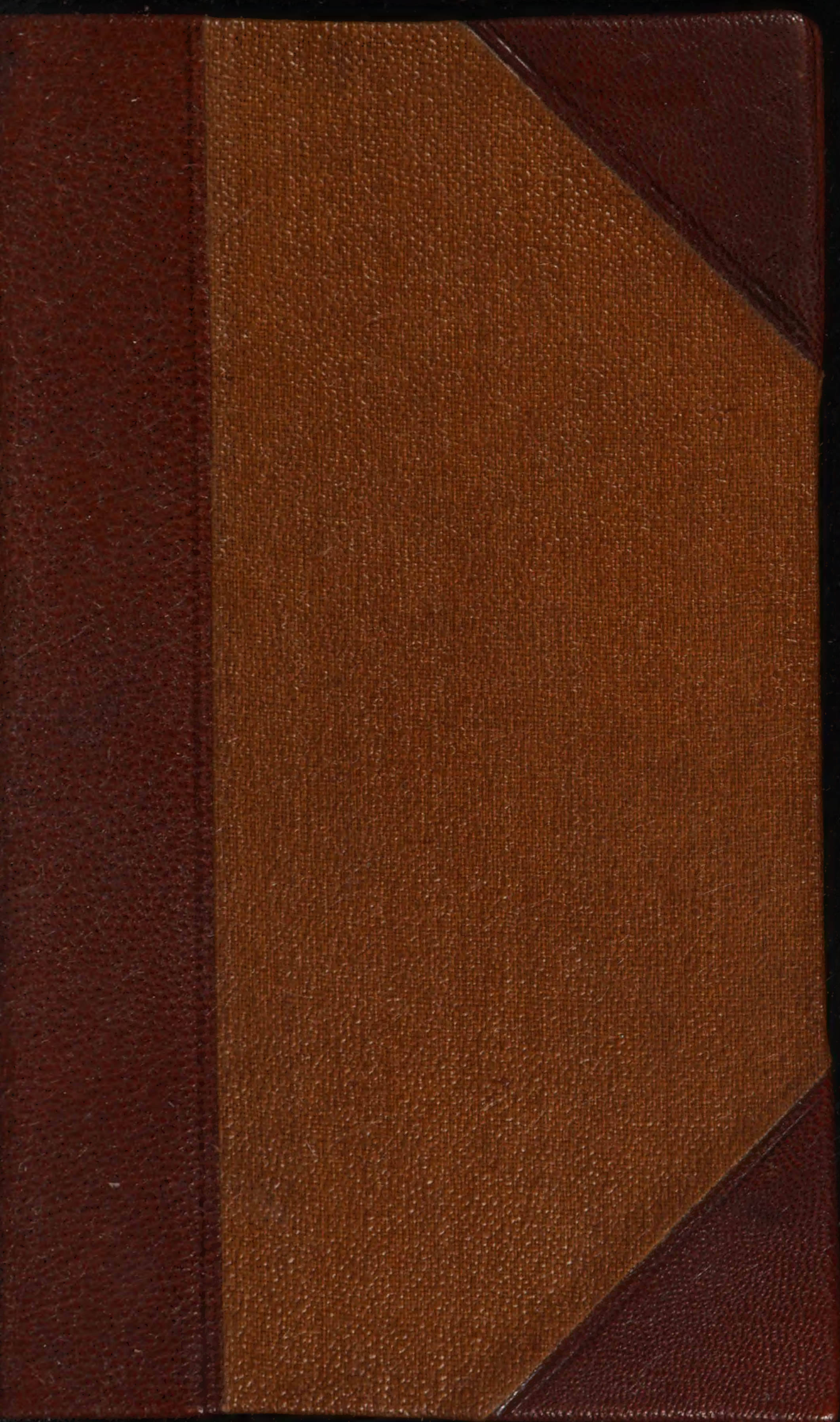


BENNETT C.

THEATRI TABIDORUM
VESTIBULUM

1654








WELLCOME
HISTORICAL MEDICAL LIBRARY

...eatri Fatidorum vestib:
...rdami huis novae descriptio
...bea Arthritidis per Fussan:
Ducret:
...Sententia Alchymicae
per Nic: Guibert:

Theatri Tabidorum Vestibulum:

SEU

EXERCITATIONES DIANOETICÆ

CUM

HISTORIIS

ET

EXPERIMENTIS

DEMONSTRATIVIS.

QUIBUS

Alimentorum respectu subactionis & distributionis;

Necnon SANGUINIS & Succi nutritii innatantis, respectu qualitatis, consistentiæ, maturitatis, & circulationis, vitia deteguntur,

In Morbis plerisq;

Presertim Pthisi, Atrophia & Hectica.

Πτυολογία annectitur, & rubentis Sanguinis causa propalatur.

Per CHRISTOPH: BENNETTUM *M.D.*
& Collegii Londinensis Socium.

Londini, Typis *Tho. Newcomb*, Impensis *Sam: Thomson* ad insigne Equi candidi, in Cœmeterio PAVLINO, M.DC.LIV.


Reuben Melmoth

CLARISSIMO
ET
ORNATISSIMO VIRO
DOM.

Doctori Prujeano,

COLLEGII

Medicorum Londinensium Præsidi;

S.



Uiſquis inverecundius otia tua interpellat, *Præſes Excellentiſsime* in naturam (cujus miniſter Medicus) piaculum admiſiſſe videatur. Te tamen ſciſsitante, aliiſq; Societatis

cietatis Collegis, Meditationes noſtras de Tabe, nec non ſeriem remediorum reticere nolui, & ut juſsis veſtris inſervirem, literis mandavi; Malim enim aliqua temere effutire, quam tibi cæteriſq; Collegis, quibus tam arctè humanitate & amicitiâ devinctus fui, in minimis aut maximis (quantum valuerim) defuiſſe. Præſtiti itaque; Sed ne quorundam ſtomachis inſolitorum ingluvies nauſeam concitaret, exercitationes aliquot cum Hiſtoriis & experimentis apodicticis, vice condimenti, præmittere viſum eſt. Si quippe quæ in

atrio

atrio prælibantur placuerint, quæ in Theatro comparata ſunt ingenioſiſsimis & modeſtioribus (*i. e.*) doctiſsimis, qui ſemet multa latuiſſe cognoverint, gratiſsima fore duxerim, an cœteris arriſerint, parum refert, neque enim illis invigilaverit

Tuis addictiſsimus

C. B.

Novemb: 26.
Ann. 1653.

Præ-



PRÆMISSUM

LECTORI

ALLOQUIUM.

TYpis tandem vel invitus fœturam abortivam permiſi, non quippe præconceptam, ſed ſuperfœtationis obiter advenientis prolem in lucem edidi; manumiſſam tamen non dimicantis laurum, ſed veritatem aſſerentis olivam reportaturam minimè dubitarem.. Noluit inſons ſacroſanctas Methodi Medicæ leges violare, multo

multo minus conculcare ; ut tamen foveatur & adolescat, maluit scaturiginis crystallini momentum è fonte suxisse, quàm rivulorum turbidorum & spurcitie diffluentium anfractus numerosos consectari. Nec aspernabere, quia incana aut nuperrimè accessit; observationum enim certitudine, opinionum aliquot antiquitùs receptarum fallaciam fideliter ac succinctè perstrinxit, noluítque Matris crasin & præcepta ex authorum tantummodo captu discere ac metiri; nec sibi omnia verba olim inventa & parata suffecerint, sed nonnulla de novo fabricandi licentiam assumpsit; rebus etenim, non verbis à cunabulis incubuit. Pedes porrò non ex vulgari nutu componere didicit, sed extra tritam aliquoties errantium semitam transposuisse ausa est. Ma-

luit

luit denique (quod condonent ingeniosissimi) naturam ipsam, quàm ejus simias venerari & contemplari.

Quo me cunque rapit tempestas, deferor hospes,
Nullius addictus jurare in verba Magistri.

Viro

Viro Doctissimo ac sibi Amicissimo
DOMINO
Doctori BENNET,
Vestibulum Theatri Tabidorum edenti:

Gratulatio Collegæ.

PErimus (ecce!) nos Laryngis uvidi
Malo petiti, & humidâ graves lue.
Jacent quibus cruenta tussis imperat
Locis in omnibus; nec ullus attulit
Opem gementibus: truces ad inferos
Fit indies acerba pronior via;
Saturq; stertit Orcus. Alma sed Salus
Respexit, & dedit miserta vindicem.
Ades (Amice!) mente promptus & manu;
Vetusta pharmacis novis fugans mala.
Facessat orbe anhela tussis illico,
Et inquilina cordis Hectica exulet
Feralis; & Marasmus ipse marceat.
Valete saccharumque, Lac, tabellaque
Dicata pectori humido, & tenax Lohoc.
Valete denuo. Renidet ecce jam
Salus reversa; cumque tabe Luridâ
Hiulca vena non timetur amplius.

AD

AD DOCTISSIMUM BENETTUM.

R Arior ingenii proles vitalis in ævum;
Quin patitur morbos pagina nata ſuos,
Illam vel primis Lethargus poſsidet annis,
Illam Marcor habet, vermibus illa ſcatet.
Hanc rapit ad fœdas turpis Diarrhæa cloacas,
Atque excrementis chartula plena perit.
Perdidit & varios Febrilis Flamma libellos,
Quorum poſt cineres gloria rara venit.
Sed tua progenies fœlici ſydere vivet,
Ludet & extremum pagina ſana rogum.
Lethalis tabes tibi longos attulit annos,
Quæ mors eſt aliis Hectica, vita tibi.

THO: CROYDEN, M. D.
Coll. Lond.

AD

AD ORNATISS:
DOCTISSIMUMq; VIRUM
DOM:
Dr BENETTUM,
Vestibulum edentem.

Jam novum lumen refluos canales
Lustrat, & Clausi maris uda monstra,
Et dolos cæcis sinubus natantes
Detegit orbi.

Quæ lues, quod profluvium quietos
Turbat, humanos stimulatsvè fluctus:
Hostis utque intus muriâ nocivus
Vellicat acri.

Et patet Pirata salinus arctum
Pectus infestans tenerosque tractus,
Ultimo dulces populans liquores,
Prædia vitæ.

Plura quid? nobis tuus est (Amice!)
Lumen, ast illis scopulus, libellus,

Namque

Namque Piratæ, latitansque prædo
Naufragus inde.

Ecce Tabes, & malefida Tussis
Vi tuâ fractæ pereunt, Senilis
Cymba delusa est, minitansque venis
Unda reducta.

GEO: ROGERS M. D.
Coll. Lond.



PERITISSIMO AUTHORI.

Medicorum Sagaciſsime,

CUjus Veſtibulum plura,
Quam aliorum Ædes, & Prædia continet:
Ea Inſcribentis modeſtia eſt,
Id Scripti pondus, & Momentum.
In anguſtiis Latus, brevitate Copioſus;
Moli non vacas, ſed Utilitati.
Tramite incedis,
Aliorum pedibus aut nimis Ignoto,
Aut Difficili nimis.
Eodemque in Pelago quo alii Naufragium,
Tu Portum reperiſti.
Tanti intereſt,
An quis Sciat, an ſe ſcire Credat;
Perſuaſum ſcilicet, an Exploratum habeamus.
Pthiſin diſcutis,
Non authorum tantum Teſtimonio,
Sed Damno tuo:
Idem nempè aliquando extitiſti
Et Æger, & Medicus.
Haud facilè dictu,
Graviùs Laboraveris, an Glorioſiùs evaſeris.

a Tabido-

Tabidorum Theatro præluſorium hoc opus,
Marceſcentis olìm Tui, & penè, Sceleti Ana-
(tome.
Securiorem nuſquam Lector adhibeas fidem:
Senſit, Curavit, Scripſit.
Quo alimenta debent ingeri,
Quo diſtribui doces ordine;
Medici neſcio, an Oraculi fide:
Adeo tuô ſpretô Tripode,
Non Dapes quidem, ſed Eſcam arripiamus;
Nec Veſci videamur, ſed Capi potiùs.
Quid Sanguinem ſuo tingat rubore:
Quo ſputa ſingula excernuntur omine;
Quantum Lac noceat quantum Dulcia;
Quid Fonticuli,
Quid Sudor valeat,
Quid Suffumigia;
Hæc omnia brevi. Multi Loquacius Tacent.

Mart. Lluellin. M.D.Col.Lond.

INDEX

INDEX CAPITUM.

CHAP.

Τῶν



Τῶν ἀνθρώπων ὁκοίη ἥδονται πότερον φιλοπόται καὶ ἀειστι[...] καὶ ἀταλαίπωροι, ἢ φιλογυμνασταί τε καὶ φιλόπονοι καὶ ἐδ[...]δοὶ καὶ ἄποτοι· καὶ ἀπὸ τουτέων χρὴ ἐνθυμέεσθαι ἕκαστα. *i. e.*

Hominum quoque victus ratio, quanam maxime delectan[...] tur inspicienda, an potui & cibis & otio dediti, an exerc[...] tationibus & laboribus gaudeant, & an edaces sint, & à po[...] tu sibi temperent. & ex his singula reputare oportet. Hipp[...] lib. de aere, locis & aquis. *Sect.3.*

Ἦν μὲν γὰρ ἦν εὑρετὸν ἐπὶ τούτοις πρὸς ἑκάστην φύσιν σι[...] μέτρον καὶ πόνων ἀριθμός, μὴ ἔχον ὑπερβολὴν μήτε ἐ[...] πλέον μήτε ἐπὶ τὸ ἔλασσον, εὕρητο ἂν ὑγείη τοῖσι ἀνθρώποισ[...] ἀκριβῶς. *i. e.*

Si quidem præter hæc inventa fuerit ciborum mensura, [...] laborum ad unamquamque naturam numerus, ita ut excess[...] neque supra neque infra modum fiat, inventa sane exac[...] fuerit sanitas. Hipp.lib. de diæta, *Sect.4.*

Τὰ γὰρ ἀνόμοια στασιάζει, καὶ τὰ μὲν θᾶσσον, τὰ δὲ βραδύτερ[...] πέσσεται. *i. e.*

Seditionem enim movent quæ sunt inæqualia, aliáqu[...] citius, alia difficilius concoquuntur. Hipp.lib. 1. de flati[...] *Sect. 3.*

Τὸ γὰρ σῶμα ὑπὸ μὲν τῶν σιτίων ἴσων ἴσως τρέφεται, ὑπ[...] δὲ τοῦ σώματος τὰ σιτία κρατέεται· ἐπὴν δὲ πλέον ἢ ἔλασσ[...] προσενέγκηται ἢ ὡς ἄλλο μεταλλάξας κρατέεται, κρατέεται δὲ τὰ σιτία. *i. e.*

Corpus enim à cibis æqualibus æqualiter nutritur, [...] corpore verò cibi superantur: ubi verò plus aut min[...] ingesserit aut alioqui mutatus fuerit, superatur, sup[...]

ran[...]

rantur etiam & cibi. Hipp. lib. de locis in homine *Sect.* 4.

Ἀνάγκη γὰρ ὁκόταν τι τουτέων χωρισθῇ καὶ ἐφ᾽ ἑωυτῷ στῇ, ἔνθέν τε ἐξέστηκεν, οὐ μόνον τοῦτο τὸ χωρίον νοσερὸν γίνεται, ἀλλὰ καὶ ἔνθα ἐπιχυθῇ, ὑπερπιμπλάμενον, ὀδύνην τε καὶ πόνον παρέχειν. i. e.

Cum enim horum aliquid fecefferit, & per fe conftiterit, neceffe eft non folum locum ex quo exceffit morbo tentari, fed eum etiam in quem nimia copia influxerit, dolore & labore vexari. Hipp. lib. de Nat. hom. Sect. 3. circa initium.

EXERCITATIO



PRIMA EXERCITATIO DIANOETICA,

De ſubactione Alimentorum, ingerendi ordine, ut & de Diætæ moderamine.



ETſi quilibet cibus ope caloris funditur, & humidi aceſcentis perluitur, ita ut quęlibet ejus particula, ſi rectè præſtiterit natura, nec flammulæ expandentis, nec lymphæ rigantis indiga : Alimenta tamen propriis eſſentiis diſſona, vel quoad conſiſtentiam inęqualia miſcellaneo non intermiſcentur fermento, nec partes cujuſlibet minutæ confuſę coïverint. Non etenim in

ventriculo ſubvertitur alimentum „ unde partes ejus invicem intruſę uniantur, nec denuo ut in ore maſticatur, „ aut agitatum & revolutum conteritur, nec ipſa cibi patitur materies, „ cujus partes quoad qualitates diſſociatæ doſim ſibimet peculiarem & teporis & madoris expoſcunt , & pro earundem differentia, citiùs vel ſeriùs fuſionem & dilutionem ſubiere: Si verò doſis debita cujuſvis defecerit, vel ſi tempus huic negotio aſſignatum & approportionatum defuerit, aut exceſſerit, in qualitatem naturæ minus familiarem faceſſit. Quæ demum de calore in partibus ventriculi & propter partium viciniam inęqualiter diſpenſato aſſeruntur, frivola & evanida apud eos ęſtimantur, qui quodlibet corporis vas & viſcus ſuo ſucco & calore determinato ab initio frui cognoverint. Coctio enim eſt Naturę congrua & fami-

familiaris fermentatio, ſeu mediocris & pacata aſſumptorum irrigatio, fuſio, & ſubactio, ope caloris moderati in acore proprio & ingenito ventriculi humido ſtabulantis conſummata. Quum ideo ſolidiora fundum ventriculi pręoccupaverint, ita ut tenerioribus (*i.e.*) fuſioni & diſtributioni apte natis egreſſus maturus non prębeatur, alimenta aliàs familiaria non ſolum nativo deſtituuntur genio, ſed tumultuoſe agitantur, & in qualitates migrant naturæ irreducibiles. Medicina itaq; diætetica (quicquid oggerunt Pſeudochymici) non perangustis vallata eſt cancellis; & licet in reſerandis vaſculorum oſculis aut ſuccorum ſentinam ſequeſtrando, parum expeditura videatur, ſanitatem tamen tuetur, & conſpirante naturæ ſubſidio, καταρρευμάτων materiam adæquat, qualitates moderat, & ὀργασμὸν compeſcit, nec

nec non ſanguinem maturat: tréſq; priores operationes naturæ familiariſſimæ in recta ſolùm ciborum & potulentorum electione ſtetêre, ultima verò in debita eſculentorum doſi, & jejunii accommodatione, è quorum penu ſuccus depromitur & qualificatur: Qui ſi putidus, ſanguinem tabo polluit; ſi acrior & ſalſuginoſior, tabe protrivit; ſi humidior, nimis intenerando lubricat & emollit; ſi frigidior, inſpiſſando diſpenſationem retardat; ſi ſpiritu flatulentior, turgidum reddit; ſi calidior, ſuccos fundit motúmque ſanguinis accelerando μακροβιότην prępedit. Alterationes ſenſim & ſine ſenſu intuliſſe non inficior, ſine continuata tamen remediorum ſerie & diętæ ὑπεναντιώσει incorrigibiles. His lędimur, & temperatiſſimis eupeptis utiliter relevamur, quibus jejunium artificioſe adhibitum apprime aſſociatur, & inter imbelles

vic

vice exercitii optimum ſuccedaneum. Hæc veruntamen deſignare non eſt cujuſvis, in quibus exequendis ſedulò naturæ invigilandum, ſerióq; penſitandum an ſuccus vorax radicitus devaſtando, calor exęſtuans liquando, remiſſiórve diſtantiora parcè rigando corpora depavére.

Hiſtoriæ & Experimenta demonſtrativa.

Εὔπεπτα καὶ εὐανάδοτα, tenerioribus & invalidis alimonia amicabilis, ruſtico exercenti & lacertoſo porrecta in bilem retorridam faceſſunt; ſi verò caſeoſa & è carne bubulâ parata, aut quęlibet ſolidioris conſiſtentiæ exhibueris, ei in nutrimentum vergunt accommodatiſſimum; at ſi quis ſtreblitas, radices, puta dauci, turiones aſparagi, ſaccharata butyroſa, aut ex mollibus & friabilioribus

quibuslibet confecta primis epulii ingurgitaverit, dein pullulos carnésq; teneriores, deinde carnem cervinam aut bubulam; quæ primâ mensâ ingesta fuerint, maturè & tutò in intestina secernuntur: Si verò vice versa supermandătur, non raró nauseam capitis dolorem tensivum, amarorem ructûs, aliáve turbatæ coctionis signa procreant.

Pridie fluxionis periodicæ in pleurísq; quum materia errabunda pectus & viscera naturalia alluisset, ventriculum ejusq; dilutum inquilinum extraneis aquis adeò perfusum & refertum vidi, ut quoad cocturæ negotium per horas viginti plus minus otiari videbatur. Quod sapor cibi e temporis periodo quasi jamdudum premansi cum pari eructatione confirmavit.

An in ventriculo sita sint instrumenta subversioni ciborum assignata no

non ambigitur; nec alicui contigit talis ſubverſio, niſi nauſeâ & vomitionibus tentato, quũ ſedatũ naturalis fermentationis opus interpellatur.

Immenſum eſſet totius diętetices utilitates & emolumenta recenſuiſſe, cujus adjumento ſanguinem univerſum ſale perlutum non ſemel edulcoratum, ejuſq; ζύμωσιν contemperatam vidimus, & (quod ad pectoralia magis attinet) tuſſim per ſedecim annos protractam à ſuffuſione & inſtillatione natam ſolâ cęnæ inhibitione deletam.

Decoctum glycyrrhizæ cum ſeminibus aniſi, &c. pectori dicatis in aqua hordei horis matutinis propinatum, pulmonario bilioſo non parum proderit: idem tamen pręſidiũ horâ ſomni exhibitum amareſcendo & efferveſcendo obfuiſſe annotavi. Tanta eſt caloris in eodem individuo diffuſi & concentrati diſcrepantia.

A paſtu copioſiori ægrè ſe habuer[...] non pauci, quoúſq; ventriculus aqua[...] copiam in os regurgitaverat; aliiq[...] nauſeabundi, donec materię comeſt[...] modicum eructaverant; quæ amb[...] aſſumpta diluto & calori non adap[...]tata apertiſſimè ſignificabunt.

SECUNDA

EXERCITATIO DIANOETICA.

De Saliva acida, ſeu de acido ventriculi redundante.

ACiditas ſalivalis licet cominù[...] pectori non officiat, ſanguini[...] tamen alienationes, è quibus pulm[...] tandem ſuccutitur ut plurimum prę[...]greſſa: cujus cauſa ab aſſumptis ſpi[...]rituoſioribus, in quibus partes acid[...] delituerint, ne dicam ab ingluvie, i[...] ſanis fere ſemper oriunda. Cùm et[...]

enim

enim cibus potúſq; menſtruo , ſeu acori ſtomachi diluenti & tepori colliquanti non ſint adæquati , non perfunduntur nec debité elixantur, unde frequenter acefcunt, calórq; impar & intēſus extra vaſa minora amarorem, remiſſior aciditatem peperit. Saliva itaque acida eſt aquoſa ventriculi proluvies ſupervacanea in os efflua, ſeu abdicata naturalis fermentationis deficientis particula , cùm à calore improportionato dilutionis & ſubactionis negotium irregulariter peragitur. Quod ſymptoma raro contigit, niſi illis quibus ad tempus ſaltem calor ventriculi defecit , & fermentum quo maduerit diſſolutum conteritur.

Hiſtoriæ & Experimenta demonſtrativa.

Vinoſis compotationibus & aquarum

rum ſpiritu turgeſcentium ingurgitationi qui â lautiori menſâ nimis indulſerit, aciditatis redundantis effectus per ructus & ſalivam experietur.

Omnes quos corripuit hoc ſymptoma, ſi non ab allatis exorbitantiis ortum duxerit, vel extremo ſenio laſſatos, vel à morbo pertinaciter adhęrenti contritos deprehendes. Hiſce omnibus tepor ventriculi imbellis facilè ſuperatur, madórq; conjunctus deficit, aut degeneratur.

TERTIA EXERCITATIO DIANOETICA,

De colore Sanguinis.

INveſtigatio partis ſanguinem rubedine tingentis incaſſum adhuc exercuit Philoſòphantium & Anatomi-

tomicorum peritiſſimorum ingenia. Nec mirum, cùm quęritant ubi neutiquam reperturi. Non enim in corpore conſtituto, ſed in ſeminio ſeu corpore conſtituendo importatur & deliteſcit tincturæ latex & ſcaturigo. Sanguis enim eſt ſeminis per tranſplantationem dilatatio, ſemen verò ſanguinis concentratio, ſanguíſve aliter modificatus, ſeu totius ſanguinis ſyſtema, in cujus ſubſtantia hoſpitatur compoſitum poteſtativum. Nec hujus veritatis luci, caliginis quicquam offundit, qui in cerebro, licét rectè, veneris & ſeminis radicem poſuerit; cùm ſanguis & immediaté arterioſus, cerebrum non ſolum alluit & alit, ſed radicitùs conſtituit; & quod rubore delibutum fuerat dum in arteriis, gilvum fit in cerebro; in nervis & ſpinali medulla ſubalbidum; in paraſtatis inſtar olei albicantis pellucidum;

in

in teſticulis ex aquęo marmoreum: adeo ut ex varia diſpenſatione & adminiſtratione caloris in variis corporis partibus, variàq; commixtionis modalitate oriuntur & determinantur fluidarum & ſolidarum corporis partium colores & tincturæ, ut ut dum peregrinatur ſanguis quoad figuram & conſiſtentiam Proteus videatur & inſtabilis, & quoad varias ſuffuſiones & impreſsiones verſicolor. Cùm tamen matricis ampliorem ſcęnam denuo occupaverit, ubi nativo tepore & amictu foveatur, eundem ſubſtantiæ gradum, cui omnis qualitas eſt conſectaria, reſumit. Rubráq; ejus tinctura in materie tenuiſsima & calore propriis vaſculis deſtinato diverſatur, & ſi ab alterutro vel deſeratur vel deſueſcat peritura. Nec magis mirandum ſemen albeſcens mutato loci tepore, necnon materiæ & inſtrumentorum commoditate ſangui-

nem

nem rubrum produxiſſe, quàm glandem ſeu potiùs punctum ejus nigrum apici connatum (in quo ſeminium ſeu ſpiritus totius arboris conglobatus deliteſcit) iiſdem adminiculantibus quercum foliis viridem & cortice cinereum.

Hiſtoriæ & Experimenta demonſtrativa.

E patellâ dematur ſanguinis portiuncula craſsiuſcula ſubnigra, poſtquam ſubſiderit, digitóq; mediocriter calente, in pelui vitreo aut ſtanneo glabriori, contere particulam diſſociatam, & inter ſubigendum (quod digito approximatur) ruborem defęcatiſsimi ſanguinis acquiret.

Sanguine rubore ſaturato ſeu floridiſsimo adhibe mediocrem qualemcunque calorem extraneum, & primo lan-

languide rubet, dein obſoleto rubore flaveſcit, & ê dubia tandem flavedine, ſi intenſiorem adminiſtraveris, lacteſcit.

Semina florum tunicæ ſolo frigidiuſculo nata & provecta, ſi arenoſâ, fimo equino aut calce referta, vel calidioris cujuſcunque generis terrâ inſerveris, eos novo pabulo & calore fotos & innutritos variegatas & elegantiores ſubinde tincturas adipiſci, hortorum cultoribus haud ignotum.

Gonorrhæam virulentam ſi quis perluſtraverit, caloris in ſemine alienato gradus moderantes, & ſubactionis modalitates, tincturarum & conſiſtentiæ authores facilè recognoſcat.

Experimenta permulta *&* Chymicorum *&* Tinctorum re mechanica deducta hîc magis ſilentio premere, quàm meminiſſe libet; non enim artis indagationes, ſed naturæ

opera

opera ſecretiora conſuluiſſe & detegere animus eſt.

QUARTA
Exercitatio Dianoetica,

De totalis Circulationis neceſſitate & in ſanis & morboſis, & de particulari ejus in tabida καταστάσει *deficientia.*

IGnicula naturæ ſanguinem mediocriter paſſim accendentia & dilatantia, & vaſa permeabilia, ut partes etiam exteriores ęquali & familiari perfunderentur rore, & ut cautio individuorum durationi ſit futura, non ſolummodo requiruntur, ſed proluviem errabundam & ſupervacaneam ad diſtantiora aliquoties propellerent, ut ejus allevationi conſulatur neceſſe habet.

Si

Si namque partis alicujus vascula obturentur, aut designatis non perfungerentur officiis, et circulationis rythmus et humorum ἀποσκεψεῖς (i.e.) fluxionis transitus simul intercipiuntur, unde μεταςάσεως emolumentum prescinditur: Qua de causa magis calentia & eo nomine nobiliora ferociùs adorta citissimé corruunt. Scopis insudent utrísq; artis nostræ Mystæ; paregoricæ quippe medicinæ adjumento vitæ naturali (cui unicè studendum)dies aliquot induciarum addidisse preclarum est.

Historiæ & Experimenta demonstrativa.

Inguine Generosi, annum 27 agentis, scrofulosus increvit tumor, qui collum, scapulas, pectus, latera, pedésq; sparsim simul occupaverat; superveniebat Hydrops ascites, ab

domen

crus dextrum, tibiámq; dextram uſq; ad talos copioſâ ac pellucidâ ſuâ ſuffundens aquâ; tibia verò ſiniſtra nativo etiam rore indiga conſpicitur, altiùs enim ſtrumoſa durities inguini ſiniſtro impacta, arteriam cruralem (per quam tibiæ viam parare affectaverit ſerum) premendo conſtipabat, & in pectoralia aquas ſuas nitroſas regurgitabat, uſque ad aſthmatis inſultum ferocientes: dirupto tumore ichorem copiosè fundente, aquis ſubtùs fluentibus conceditur tranſitus, pectus ejus extemplo levatum, evanuit aſthma, cujus defluæ tandem aquæ accommodatâ remediorum ſerie evacuebantur. Non huic abſimile in muliere ex bubone permagno in inguine, quam etiam phthiſis cum hydropis funeſtâ admiſcelâ trucidavit, obſervavi.

Apud illos maximè ſęvire videntur fluxiones, quibus membra amputan-

tur, aut quibus ab exiliorum infarcti-one imperviæ partes remotiores.

In omnibus tabe diuturna correpti extremæ partes primò infrigidatio-nem ſentiunt & contabuêre.

Infanti pulmonario crebrò & diffi-culter anhelanti tuberculum nuci juglandis magnitudinem adęquans tibiæ mediâ parte inſidens, levamen pectori & ſanitatem attulit per tre menſes, cùm tandem tunc tempori retroceſſerit, aſthmate & diarrhę deprehenſus expiravit.

Sanguinem menſtruum in pectu effuſum, & per os depulſum, ecqui inter Medicos miraretur? eundémq uterum nuperrime alluiſſe, ſympto-mata quibus dum profluit conſociatu eſt, luculenter detexêre. Cui regun gitationi quum natura aſſueſcat, mi nori cum moleſtia ſuſtulit. Imò pe ctoralia robuſtiora & molem refluam deponere, & toti levamen attuliſſ comperui.

I

In pleriſq; quibus ſanguinis tranſitus, aut debita per Epatis exiliora denegatur percolatio, quibus ferè omnibus eâ de causâ non rarò advenerit dimidii corporis dextri motus ſanguinis cunctatus, partes ſpirabiles exinde fluxionum colluvie magis gravatæ officiuntur.

QUINTA EXERCITATIO DIANOETICA, *De Narium Hæmorrhagiâ.*

PEriodicam narium hęmorrhagiam moderatam tabis acceſſum protrahere notum eſt: quod diverticulum & tutelam à natura ipſa conſtitutam autumo, & reiteratâ quacunque phlebotomiâ longè efficaciorem, quia per exiles iſtos tranſitus & fibroſas arteriarũ extremitates tenuior calidiórq; percolatur ſanguis, qui ſale volatili aut acrimoniâ ſtimulatrice coadjutus vaſculis aptus natus eſt exterminare.

Ab tenu guin exili ente nare coer mort

Nec ideò insulsè monuit *Hippocrates*, Narium pruriginem morbos, vel earum hęmorrhagiam denunciasse. In censum itaque signorum pręcedentium esto medicantis, & pręsidiorum ægrotantis.

Historiæ & Experimenta demonstrativa.

Juvenis ætatis 25. cui parentes tabis characterem impresserant, ab anno decimo sexto usque ad ætatem prędictam, vitam cum inconcussâ ferè valetudine ope hęmorrhagiæ transegit: Semel enimvero aut bis quotidie unciā unā aut alterā nariū saguinis effudit, sub finem veris & per totum pęnè ęstatis curriculū: anno tamē prędicto solennis hęc ęvacuatio suppressa erat prefocata per capitis infrigidationem sanguinis exiturâ, cujus tamen palindrome dolorem capitis immanem intulerat

tulerat per biduum, qua temporis periodo levato capite pectoralium infarctionē perſentiſcit, per ęſtatem, autumnum, brumámq; duraturam, cum hęmoptωſi cęteríſq; ſignis phthiſin denominantibus, cui venæ ſectio verno tempore celebrata parum ſubveniſſet: elapſo tandem vere ſubſequenti, poſtquā per diem cephalalgia exercuerat, denuo accedente Narium uberiori hęmorrhagiâ, pectus ejus liberatum erat, qui jam ſuperſtes ſine manifeſto valetudinis diſpendio.

In omni ſanguinis effuſione per ſuperiora particula quę in hęmorrhagiæ prima acceſſione exierit ſalſuginoſior, quæ verò ſubventura magis edulcorata: Quod quivis guſtu ſentiet, qui ſanguinem extuſſierit.

Complures narium ſanguinem per intervalla copioſè fundentes obſervare licet, quibus poſtea à ſanguine acriori intus coercito tabes totum de-

pascens tacitè accesserit, iisq; phlebotomiā maturè ac frequentius adhibitam apprime subvenisse compertū est.

Viro, cui sanguis serosior per biennium pectoralia jugi infercerat suffusione cum cōmuni symptomatum congerie, ingruebat angina adeò gulam & laringis musculos obsidens, ut ciborum & spiritus via interclusa videbatur; cui venarum brachii utriusque & talorum sectio, nuchæ & scapularium scarificatio, enemata, aliáq; è siphone in guttur immissa, & exteriùs admota, ne quicquam contulêre: à sublingualium veruntamen incisione respiratio parum dilatata, unde scintilla salutis affulgebat, per narium tandem copiosissimam hęmorrhagiam pectoralia onus, & angina malitiam perfectè deposuere.

In omni capitis gravedine, arteriæ primò suas aquas extillant acriores, unde cerebri membranæ in morbi

prin-

principio magis vellicantur, & ſternutationes frequentiores concitantur: progreſſu tamen morbi, demulcta materia naturam vix laceſſit.

SEXTA
EXERCITATIO DIANOETICA,
De ſanguinis congeſtione, nec non de ſeri ſeparati circuitu.

SAnguis debitè conſtitutus vaſa deſtinata perfluendo, habitúmq; corpori alluendo non ſolum circulationis ſtadium tranſegiſſe creditur; ſed cùm propriâ conſiſtentiâ & maturitate deſtitutus quoad particulas ejus conſtitutivas ſeparatur, variè diſponitur, & ex accidenti circuitum pręternaturalem, ſibique quaſi proprium vendicaſſe videtur: Quod enim conſiſtentiæ pręter naturæ modum compactioris decubuit, vel grumeſcit, unde vel motu protrahitur

vel reſtagnat; quod verò ſubtilioris in toto perſępe non ilicò circumfluit, ſed ſtagno excandeſcens regurgitatur, unde æqualis inſuccationis methodus interturbatur: quódq; decubuit, non raró partis vaſcula, quibus accubuerit, ita obturat, ut ſuccus nutritius ultra infarctum parti denegatur, citráq; per refluum ejus ſerum & partes continuæ & communi officio functæ, imò totum tandem corpus ſuo rore & nectare nativo defraudantur. Qualis irrigatio licèt neutiquam ſalina, cùm nimis copioſa, partium craſin ſolvit, earum poros amplificat, vaſculis laxitatem inducit, nimiámq; mentitur nutricationem; hinc viſceris dimenſio protenditur, pondus augetur, non ſine vicinarum compreſſione & nativæ conformationis jactura. A ſero denique influo exuberante ſanguis minùs ſubactus ſeu immaturus, & ſi effluo rigaverint inteſtina, ne(c)

nec ipſæ fęces alvinæ perfigurantur.

Hiſtoriæ & Experimenta demonſtrativa.

Eques auratus Nobilis filius, annum agens trigeſimum, de dolore gravante ſiniſtrę partis capitis quęritabatur, à frigidiuſculâ auræ impreſſione ortum ducente, hinc actutum pori cutanei partium vicinarum tam arctè occluſi fuerant, ut liquores illic vaſculis concluſi tumultuoſè agitabantur, & in illis indebitam reddiderant circulationem, ut ex micatione inæquali arteriarum temporalium conſtabat, eóq; tandem res rediit, ut apoplexiam minari videbatur, cujus tamen materiæ fit in humerum metaſtaſis, ubi pars craſſiuſcula delata decubuit, moré paraplegiæ, radii & totius ulnæ nec non manus nutricationem intercipiens, quibus viguit ſenſatio

ſatio robore & motu pereuntibus; te-
nuior in ſuo ſubſidio reſtagnante ef-
ferveſcens exaltatur, quę partes im-
belles repetitis circulationibus irro-
ravit, ibiq; diutius foco excandeſcen
tale infixit ſeminium, ut ejus latice
ſalſugine & aciditate referto, ſangui
universè ſcatuerat, & atrophus in toto
conſtituitur: Caput exinde periodice
dolet cum arteriarum tenſione, facie
rubedine ſuffunditur, ſuccrevit ali-
quoties appetentiæ vigor, & vice ver-
ſa defecit, abdomen per vices pertu-
muit, ſpontéq; reductum ſubſidit, di
arrhęa perſępe detinuit cum dolore
ani ulceroſo & per lunæ φασεῖς diverſa
mutationes ſubiit, quibus tandem ad-
jungebantur ſternutationes, oſcitati-
anes, & pandiculationes frequentiſſi-
mæ, nuchæ dolor horis pręſertim no-
cturnis cœlóq; nubiloſo, ſpinę ac lum-
borum debilitas & totius quaſi inar-
ticulatio, ſitis per periodos inexple-
bilis, aliquoties verò per biduum mi-
nim

imè ſitibūdus, dolor totius ulceroſus
ui potiſſimùm in pãniculo carnoſo
entiebatur. Hæc omnia ęgrotantem
ngenioſiſſimum anxiè per triennium
xercuere, quo tēpore multa incaſſū
uſtinuit remedia, duplici tandē vere
k unico interpoſito autūno jugi me-
hodo inſiſtens excluditur ſerū, matu-
atur & edulcoratur ſāguis, & exceptâ
rachii ἀτροφία, totus redintegratur.

Permultis quibus ſanguis alienatus
el cordis palpitationē vel totius cor-
oris jectigationem ſive ſubſultum in-
luxiſſet, exteriora debitâ alluvie non
igata marceſcunt artúſq; riguere; in
ali etenim lucta opus inſuccationis
b indigentiā vehiculi tenuioris avo-
ati, & aliorſū impenſi nō peragitur.

In Rachitide non ſola viſcera nimiâ
iquoris degenerati ſuperfuſione ten-
ūtur, ſed unà ipſorū oſſiū epiphyſes
n ſpongioſā ſubſtantiā abiere, qualis
ororū prolatatio, partiūq; diſtenſio,
utricationis ſpeciē prę ſe ferēs, ętate

pro-

provectioribus propter partiū pres-
siorem tenacitatem nisi gravi aliqua
de causa eâq;naturæ adversa,non con-
tigit; succúmq; nutritium illis parti-
bus non deferri ex hoc liquet, quod
talis ἐπίδοσις roridæ adhęsionis indig...
non robur, propriam nutrication...
indolem,progenūit,sed artus laxato...
carnis omniginæ mollitiem, & mem-
branarum flacciditatem.

Viro ętatis consistentis, cui salin...
serositatis πλεονασμὸς nunquam fęce...
alvinæ intestini recti figuram suscipi-
ebant, nisi postridie aut perendie
concita ζυμώσει;cùm per cruoris ἀναδε-
μὴν superiora profligaverat: ea ete-
nim bimestri aut circiter fluctuation...
sanguis aquas suas nitrosas composu-
erat, aut per sudores dissipaverat, un-
de per biduum aut triduum debitam
maturitatem adeptus est, ad cujus
normam fęces alvinę subactę fuerant.
Quod in quamplurimis animadverti.

Quibus

Quibus omnibus aquositate salinâ sanguis copiosiùs perluitur, iis alvus lubrica, nisi revulsio aliqua ad partes supernas ad tempus prohibuerat: nec ulla arte sananda est talis diarrhęa, si serum in sanguine recruduerit.

Annotatu non indignum, quod plerisque nequando σκύβαλα, nec ullatenus quidem figurata secesserint, nisi â pręgresso πλυαλίσμω, aut cùm sudor cutes universe pręmadefecerat.

SEPTIMA

EXERCITATIO DIANOETICA,

De Prodromis & præcautione Sanguinis alienati.

EX inordinato motu & incalescentia adulteratur sanguis, ut ex erroneâ fermentatione alimētum: ambo sex rerum non naturalium admini-

ministratione si ad amussim disponœ
rētur prçcaveri possunt, cōtinentésq
assumptorum degenerationes sangui
nis alienationes ut plurimum prçgrœ
diuntur, quibúsq; à medicantium fi
deli monitu & clientela è longinqu
cognitis maturé prçvenisse licuerit
priusquā morbi idçam constituerin
Ad cujus ortus pervestigationem me
dici sçpius σκότισμα caligine versati in
cassum solicitantur, & si ex colla
phçnomenων syndrome tandem pe
discatur morbi causa & hyparxis, mo
tus & maturitatis ejus tempora, ἐπα
μη ἀκμὴ, & (si non in çgri funus co
spiraverint) παρακμὴ deinceps exp
ctanda veniunt. Ne itaque in discr
men natura devolvatur, errorum m
nimorum initiis, non posthabitâ em
nus prçcedentiū tecmarsi, succurrer
opportunū est; nec inconcinne Poet

Principiis obsta, sero medicina parat
Cum mala per longas invaluere mora

H

Historiæ & Experimenta demonstrativa.

Terrarum & aquarum halitus, seu (si mavis) aërem sanguinis alienationem induxisse patescat, cùm genio loci morbos & effervescentias peculiares contemplemur. Et quod ad tabidos magis attinet, ad plagarũ aëris & ventorum commutationes, impressiones spirabilium, sive per suffusionem, instillationem, aut inspirationem cõmunicatæ magis aut minùs nocivæ.

In Chlorosi detentis cum motus sanguinis expansivus, debitáq; per loca conferentia emanatio denegatur, alienationis deinceps reus dijudicatus est.

Cum per exercitia immoderatiora impensũve cujuscũq; generis calorem nixus sanguinis expansivus nimis promovetur, si ejus effluvia citò crebróq; repressa fuere, sanguinem subinde in alienigenam migrare naturam perspicietis. Odor

Odor corporis maxime inter su
dandũ à consueto demutatus, cutisq;
pręsertim faciei quoad colorem de
florescentia, habitus corporis muta
tus, vigor languescens, hujus adul
terationis jamjam factæ in morbi
plerisque diuturnioribus, præcipu
pthisi, indicia sunto.

Ciborum denique degeneration
pręcedaneę sunt variæ membranaru
linguæ & palati perfusiones & oblini
tiones; sapor scil. amarescens, æru
ginosus, acidus, nidorosus, dulcis, ole
osus & unctuosus, quibus assidua ad
jungatur eructatio.

Pediculorum cita ac numerosa pro
ductio non ineptè inter sanguin
alienati, & morborum prodrom
censenda; sanguinem quippe calo
ris & vitæ fomitem in exterioribu
debito officio non functum, & ad in
teriora (ut hosti forsan adorituro ol
viam daretur) revocatum indicavi
calóre

caloŕq; irregularis horum formatrix activitatem ſuam in parte non exeruit, antequam nativi & familiaris ei ad tempus ſaltem defuerit fotus & irrigatio.

OCTAVA

EXERCITATIO DIANOETICA,

De fermentationum Idæis & Specificatione.

OMni ſanguinis alienationi ſenſim factę enormis non raró aſſociatur vel pręcurrit fermentatio, in cujus eſſentiæ pręveſtigatione non minimus vertitur curationis cardo, & licet vitalitas ejus in indebito calore ſtetiſſe videatur, diverſimodè veruntamen inter fluida radices egerit, & ad modum materię, ex qua primordia duxit, agitata moleſtat. Cu-

jus veruntamen materiæ fermentantis, ſi liberior ſit in vaſculis univerſa reciprocatio, quod pepaſmi ſeu reductionis capax facilius depuratur quod ſecluſioni tantummodo deſtinatum faciliùs naturæ dominio ſubjicitur & propellitur, ubicúmq; verò reſtiterit, à pręcluſis aliqualiter naturæ repagulis regurgitatum & in naturam magis ferociens tumultuatur, unde ſpiritus vitalis (*i. e.*) ſanguis (ſeu Medicorum anima) in ſuis focis accidentaliter accenſis coercitur aliquoties ſuffocatur & extinguitur. Fermentatio itáq; ſanguinis morbida eſt irregularis ejus agitatio ſive lucta & excandeſcentia, ex ſeminio ſeu fermento deliteſcente, à nativa ejuſdem familiaritate deſciſcente ſub orta, ad cujus exiſtentiæ modificationem, ſubſtantiæ proportionem partiúmq; conſtituentium diſpoſituram, movetur, ſeparatur, & partes

ado-

adoritur. Ut ut fermentum ſanguinis craſſiuſculus videtur incola, ex quo pabulum, ut in ſuo eſſe conſiſtat, prolectat; oppoſita autem proprietate alterat, cujus particulis dilutioribus prȩſertim ſeroſis, ut ſuas vires ſanguini impertiat, utitur, tacitè multoties & ſenſim infeſtando, vímque demum patulò exercendo totum ſuo imperio ſubjicere contendit, quódque quum altiùs ſeſe ſanguini inſinuaverit averruncare difficilimum. Cujus præcautionis Syntaxis ex debita etiam & artificioſa rerum non naturalium obſervatione & accommodatione depromenda eſt, aſt contemperationis & curationis Methodum in parte therapeutica, quoad morbos quos retuli, ſpeciatim delineavimus.

Historiæ & Experimenta demonstrativa.

Fermentationis natura vel mediocriter praxi medica versatis indies prælucet, ex varia ejusdem prole succorum, *viz.* lapidescentia, colliquatione, verminatione, ut & ex diversis agitandi modis. Acidi enim fermenti partes errabundæ jugem agendi cupidinem inducunt; tartarei & acrioris mordent, vellicant & periodicè contrahunt: crudi & aquosioris consopiunt: bilescentis & sulphurei effervescunt: tetri & terrestrioris in mœrorem aut insaniam adigunt: putrentis fatiscentiam creant: maligni languorem inferunt: venenosi seu toto genere naturæ adversi prosternunt.

Discretæ porrò fermentationum proprietates sensibus sese obviā dede-

runt:

runt in diversâ ad peripheriam protrusione, utpote in variolis, morbillis, impetigine, psora, vitiligine, Essere, morbo pediculari & vermibus cuticulam occupantibus, nec non in abscessuum aut ulcerum diversitate, ut & in tumoribus, scrofulis videlicet, erysipelate, phagedęna, herpete, bubonibus, &c.

Fermenti substantiam ex materia spissa constitutam testari videntur lue venerea profligati, cujus colluvies glutinosior & compactior ea parte arteriæ magnæ, non raró insederit quę infimę spinę & ossi sacro subest, ubi plerumq; micatio vehemens cum dolore gravante conjuncta, à qua scaturiunt emanationes subtiliores capitis meninges, periostium nervosum tendinosúmq; genus acriter petentes; quod subtile serum, licet per secessum, ptyalismum, sudores, diætam, expurgatum, contemperatum &

exiccatum fuerit, nisi viscosum ejus corpus tenáxq; venis aut arteriis impactum ex omni parte seclusum secesserit, Sisyphi saxum volvitur & malum recrudescit, Tanta est hujus fermenti venenosi proprietas, tacitáq; potestas, ut non solum reptoriâ vi sanguinem universum diluendo occupaverit, sed partem ejus non despicabilem præter naturæ modum pręcipitando ad sui conservationem sibi unit; partem etiam, ut vires suas contra naturam expeditiùs exerere queat, nimis attenuando volatilem reddit. Immò sensibilitatem quandam hisce fermentis inesse juraret, qui eorum activitatem pensitaverit; Sub oculis instantiæ permultæ: unicam adducam. Domino ingeniosissimo hoc morbo conflictato, cùm ultimę ferè medicationis partes absolutę fuere, peroranti & vehementer petenti, haustulum zythi spirituosi-

oris

oris vino permixti Nutrix concessit; Erroris reum improbavit eventus. Domatam etenim & ob pabuli indigentiam effractam & demortuam pœnè mali mineram arteriâ delitescentem (cujus doloris palpitantis ne minimum quidem per dies septemdecim antea senserat) suscitatam, opéq; novi pabuli recreatam, exultando quasi per horas aliquot vigorem suum pristinum exercere & immaniter sævire observavi.

In febribus malignis fermentum venenosum primò sensim obrepit, unde sola mitis oborta fatiscentia; quum verò altius sanguini radices egerit, frequenter rapidâ vi assilit & prosternit: ejus autem seminium esse corpus παχύτερον liquet, cùm nec sudoriferis ex artis lege reiteratis aut sponte subortis, nec ullis aliis cesserit, multo minus depellitur, remediis.

In fluxione periodica, cujus erg: fermentationis proprietates obite: breviterq; enucleare visum est, eti: amsi tenuior pars maximè in natu: ram ferociens exinanita aut reducta fuerit, fermentum tamen compactiu: sanguini unitum, suiq; tenacissimum novæ recursionis ansam præbuit & materiam suppeditavit; à quo san: guinis suscitamento ut plurimum se: cretionis effectrice, & aquarum pe: pulmones expressione eos medio: criter madente, sputatio frequentio: aliquandiu promovetur, in quarum uberrima alluvie substantiæ molli: tiem superinducente immerguntur cui ptyalismus diuturnior succedit: à pressura vero liquorum densabi: lium bronchia obturantur à vapor: mitiori subtus petente distenduntur aut eorum lobi aliqualiter inflex: surriguntur, à tetriori demum crass: sissimóq; (nè dicam maligno) in: sufflatu

ſufflato ſpiritu copioſo aſthma periculoſiſsimum ſuboritur.

NONA

EXERCITATIO DIANOETICA,

De Vaſculis liquorum alienatorum vectoriis, & de eorundem diſpoſitura.

LIquores naturę congeneres, ut & alienati & redundantes, non diverſo diſtrahuntur motu, ſed iiſdem importantur vaſculis, & qui nec per ἐφίδρωσιν vaſa viſceráve majora humectant, nec per affluxum replent, nervoſo generi accumbunt, carnes alluunt, per ſeceſſum, ductus urinarios aut per ſudores propelluntur. Qualem ſuccorum ſequeſtrationem præſertim vaſa perfluentem haud raró cum moleſtia aggreditur natura, non ſine levaminis affuturi certitudine,

certitudine, cùm vincendo seclusè-
rit particulam dissociatam. Nec
solummodo serosa arterioso veno-
sóque genere importata fluunt re-
fluúntque, quorum quæ subtilissi-
ma, vinosa scilicet nitrosa & acriora
nervosum tendinosúmq; genus impe-
tere visa sunt; sed & sordidorum ha-
litus sanguine perfusi grassantur,
quorum prætergressum cor ipsum
aliquando patitur sine valetudini
manifesta lęsura: horum verunta-
men halituum irrorationem univer-
salem in phthisis inveteratæ proven-
tu citiùs debilitatis causam effectri-
cem constituisse arbitror, quàm si
sanguis quoad consistentiam deli-
querit.

Historia

Hiſtoriæ & Experientiæ demon-ſtrativæ.

Mihi nota eſt familia generoſiſſi-
a, cui affluxio periodica eſt gen-
litia, quæ per menſem aut circiter
derat inducias, quam acceſſuram
gnificabat mœſtitia cum exterio-
im infrigidatione, quæ ſympto-
ata tandem excipiebat dolor capitis
ulſatilis & gravativus uſque ad fa-
ſcentiam exacerbatus. Quo tem-
oris curriculo è vaſculis minoribus
majora ſanguinis partes putidæ
cretæ fuere, unde per ſeceſſum
ımmè nidoroſa ſecluduntur; Quo
eracto vires refocillantur; ſpiritus
reni & alacres redduntur, quoúſq;
orbus denuò recurrebat.

Non paucos mihi contigit vidiſſe
nguine bileſcente refertos &cholerâ
umidâ ſpatio bienni plus minúſve
cruciatos,

cruciatos, quibus omnibus, per di
aliquot ante morbi inſultum, ni
ſolum venæ ſed totius corporis gen
muſculoſum pertumuere; ſubita ta
men liquorum concentratione & in
cluſione corpora ſublevata reducun
tur, ſaniq; permanſere, donec præ
dictus morbus recruduerit. Nec ſi
fellit permultorum obſervatio, quo
rum liquores inciſivi vix nervoſu
genus influxerint, niſi à vini po
aut diætâ ſalſugineâ vel nitroſitate
aut eſſentiam tenuiorem obtinuerin
qui faciliori negotio ex ſummi dicti
toris ſententia nervos exinanitos pe
vasêre, ſi ſcilicet Veneri frequenti
indulſerint.

Pthiſicorum fatiſcentiam, cùm
ſordida expectorata fuerant, ad tem
pus deſiiſſe non rarò obſervavimus
quæ denuò congeſta languorem in
dicabant recurſurum. Viſcoſa dei
& congelata diu retenta pectori gra
vame

men perpetuum, halitus verò ſordorum nidoroſi fatiſcentiam perilicam toti intulere.

Pſoræ fœdiſſimę operámq; Medirum eludentis, fomitem menſis atio reductum per inſtrumenta ectoralia exinanitum, & ſanatum prehendi, depulsâ ſcilicet illuc pulla ſanguinis fæce.

DECIMA

XERCITATIO DIANOETICA,

e motu Sanguinis devio ſeu fluxione imprimis pectoralia alluente.

OMnigenæ fluxionis materies ſanguine importatur, & dum quoquoverſum eo innataverit, ud gravat: cùm verò ſuccus alieatus in gremio ejus hoſpitans conuit, tumultuosè agitatur, effervеſcit

aut

aut ſtimulaverit, in partem ma[illegible] ſuſceptivam illapſus deponitur, [illegible] &áq; διακρίσει, quum viam parti af[illegible] &averit, eam madore minus famil[illegible] ari rigat, & ſi quęvis ejus particu[illegible] talem ſpiſſitudinem acquiſiverit [illegible] ei non pateat exitus, partem repl[illegible] ejúſq; membranam diſtendit, vom[illegible] cam non raró progignit; huic neg[illegible] tio totus inſurgit ſanguis & conſp[illegible] rare videtur, cujus liquorem exa[illegible] &oratum minùs craſſum per vaſoru[illegible] tunicas viſcerúmque membranas δ[illegible] πέδησει ſeu exudatione expedire cern[illegible] tur, non ſine emolumento, ſi parte[illegible] ignobiliorem perluerit, & cum ſu[illegible] ceſſu haud minùs felici, ſi partis ſuſc[illegible] pientis vigor licet nobilioris conſi[illegible] terit, & affluxi molem exonerav[illegible] rit. Partes vetò reflui liquoris cap[illegible] ciores redduntur, ſi condoluerint, [illegible] peculiari genio ſeu nativo ne&a[illegible] defraudatæ: ut in phthiſicis, à pr[illegible]

gre[illegible]

greſſa ἀναστομώσει, διαιρέσει, aut ἀναβρώσει: vel ſi vires ejus ab impacto gelido langueant, ſi ſuccus proprius partis liquatus defluxerit, cui parti jam infirmatæ ſanguis cum ſuis ſupervaneis citius corruit, non modò ſi in partibus cordi vicinis ejus εὐοδία perturbatur, commotâ quaſi in compitalibus ſeditione, ſed ſi remotiora anguſtentur vel tenſa & ideò exiliora facta minutiſſimas canales fluxui & refluxui dicatas non ſat pervias reddiderint.

Hiſtoriæ & Experientiæ demonſtrativæ.

Viro ætatis maturæ, moderatè victitanti, mediocriter carnoſo, exercitiis dedito, ob frequentiores ſaltatus, arteriæ nec non nervi cruris dextri adeò tenſæ, anguſtatæ, & debilitatæ fuerant

rant ut ſanguinis per arteriam crura-
lem extruſio exigua & perdifficilis;
unde minus calent partes ſubjectę,
pręcipuè per tres quatuórve horas
poſt lautiorem menſam, ubi dolor
quidem obtuſus inter ſedendum
membrum ferè rigidum reddidit:
qui dolor cum conjuncto ſtupore
cœlo udo incrementum ſumpſerat:
ſi quando caput ejus inter itineran-
dum à radiis ſolaribus, aut ab aſ-
ſumpto vino, vel zytho ſpirituoſior
incaluerit, dolor onúſq; vaſculorum
cruris evanuere, & caput ſummi
cruciatibus tentatur; quod inſuper
á reſtagnante aluo eveniſſe non ſe-
mel obſervatum. Dira ſanè fuere
hujus fluxus ſymptomata, lipothy-
miam, ſudores frigidos calidóſq; vi-
ciſſim inducentis. Poſtquam vero
hęc lucta ſpiritus nunc concentratos
& ſubinde dilatatos immaniter exer-
cuerat per horas quinque aut circi-
ter

ter, pacata erat, donec è novo regenerato latice malum recruduit. Huic post aliquot menses (mensis enim circuitu recurrebant fluxionis symptomata) suffarciuntur spiritalia, excitatur tussis molesta, arteriæ pulmonicæ divaricationes sanguinem paulatim eructabant, per spatium bimestre, tandem purulenta, quo temporis curriculo dolor cruris & capitis evanuere, methodo veruntamen quam retuli incolumitatem recuperavit.

Pthisicum deploratæ sortis infestat dolor dentium admodum truculentus per biduum, quo intervallo symptomata & character omnis, excepta macie, quibus phthisis legenda & denominanda venit, prorsus obliterata videbantur.

Quamplurimos ex inundatione pectoralia alluente gravatos, usq; ad spirandi frequentiam & difficultatem

ſuperveniente ptyaliſmo liberatos indies obſervare licet.

Nonnullos prçſertim ſeniores aſthmate vexatos novimus: quibus cùm ventriculus & inteſtina laboraverint: ſpirabilia liberantur, & vice verſa.

In aliquibus gonorrhçâ non virulentâ detentis, cùm tuſsis acriter premens & ſpirabilium ſuffarctus supervenerint, ſimulac materia tralatitii conſiſtentiam extruſioni maturam adepta fuerat, tuſsíſq; aliquantiſpe ſedata, deſiit profluvium. Quod etiam in fluore muliebri correptis obſervabile.

Bis morbi Indici virus in thoracis capacitatem refluum animadverti conquieſcente ſignorum flagellantium catervâ, quibus lues ſtipata venit, immaniter verò ſæviente pthiſi unde anhelitus fœtor nequiſſimus & pulmonum ferè totalis per putredinem devaſtatio: Quod ex aperti

utri

utriúſque patuit cadavere.

Nobiliſsimus Cambrobritannus temulentus podagrâ cruciatus, primo aut ſecundo acceſsionis die poſt applicationem portiunculę luti marini cum ejuſdem aqua in modum pulticulę ſubacti convaluit, retrocedente fluxione. Quo per annos quatuor factitato (annuatim enim tempore autumnali recurrebat) dolores demulcebat, & aquarum ſalinarum aſperginem reduxit: Quinto veruntamen recidivę anno, reiterato cataplaſmate, vice podagræ totius tremor & aſthma inſuperabile ſuboriuntur.

UNDECIMA

Exercitatio Dianoetica,

De Fluxionum prodromis.

SIgnis προεγουμένοις non prorsùs destituuntur fluxionum insultus valentiores, quibus auscultat, quæq; respicit oculatus Medicus ut intercipi poterint, quarum pervicacissimi affuturi per prodromos denuntiantur, ad modum veruntamen laticis morbosi, ut & perpessuri crasis figurata, & quod ad tempus attinet citius aut serius luctam impendentem retectura; in qua belligeratione sita est totius morbi hyparxis, quæ plagam forsan indelebilem parti fatiscenti infixerat, nisi proditis ejus è longinquo petentis vestigiis individuo in neutralitate decidentię constituto succurratur.

Hiſtoriæ & Experientiæ demon-ſtrativæ.

Fluxioni lunæ primis quadris naturę bellum indicaturę, tertia, *viz.* ante acceſſum nocte præveniunt vigiliæ; diéque ſubſequenti diarrhæa per horas tres aut quatuor duratura, à quo die uſque ad velitationis horam alvus ἐπὶ τὸ πολὺ reſtagnat.

Prędicta inundatione tentatis pridie congreſſus è ſomno nuperrime ſuſcitatis, udi oculi, muſculi omnes diſtenti, fonticulorum dolor acris, labiáq; nigricantia, urina aucta, ſudores matutini maxime pedum intercepti, hoſtem comminus adoriturum pręnuntiant. Sanguinis tandem expanſio citáque ejus retractio cum pari ſudorum viciſsitudine certamen initum verificantur.

Liquorum verò circa plenilunium

adoriretur, διάκρισιν perfectam non subit, priusquam sanguis eo temporis instanti concentratus in partes sui partem expressisset, nec à sola refertione aut biliosorum incerta & accidentali incalescentia talem fluidorum corrivationem subventuram existimavi, acriora quippe aquosáque omnia etiamsi ordinis mitioris periodis certis agitata defluunt.

Historiæ & Experientiæ demonstrativæ.

Fluxiones diurnæ mitioris œconomiæ horis matutinis perpetim sui portiunculam, sanguine nocte precedente concentrato, expressere; nec non horâ quarta, quinta, aut sexta pomeridiana; repletis tunc temporis chyli receptaculis, cui ut via sit patula sanguis forsan sui particulam, è qua sine detrimento sese extricare poterat

poterat, in thoracis capacitatem ſecludit. Nec adhuc ſatis conſtat an chyli ſubtilior pars ea intercapedine per ejuſdem ramificationes thoracicas eò delata negotium pulmoni faceſſat, cui etiam per ſecretiores ἀναστομώσεις, ne dicam per poros, (in corpore enim humano ut ſummi præceptoris verbis utar ξύμπνοια καὶ ξύρροια omnia) exitura præbeatur. Quod testari videntur ſputa quæ ab aſſumptis ...lis, quę ſtatim in pectus fluxerint, non ſolum ſaporem, ſed tincturę momentum prenſare cognovimus.

Primis lunę quadris pręſertim noctibus novilunium pręcedentibus ſalina & acriora magis concurſare & in partes imbelles irruiſſe non ſemel obſervatum. Ultimas vero Lunæ quadras, pręcipuè plenam ejus φάσιν, aquas inſipidas & denſabiles auxiſſe, priſq; nocturnis partes magis laceſſere, non ſolùm coryzâ, catoche &

Lethargo

lethargo tentati, ſed pulmonarii pe
frigidorum ſuffuſionem congeſtio
nis copioſioris effectricem allaboran
tes conteſtantur.

Aſthmatici fere omnes noctis con
ticinio, occlusíſq; eventilationis por
maxime periclitantur.

Bileſcentes ſanguinis particul
extemplò levíq; de cauſa fluxion
mitioris & perincerti ſeminium ſub
miniſtrare ratum faciunt inſolation
nimia corporis agitatio, terror, & e
candeſcentia; cujus tamen laticis em
nationes univerſaliores, ſolenni bien
nali aut triennali circuitu vaſcu
majora confertim replendo inſt
ſtant.

DECIMA TERTIA [E]XERCITATIO DIANOETICA,

De fluxionum reductione & proportione.

NON rectius quicquam asseruit Medicorum Antistes, *Cum horum [...]ippiam*(i.e.)humorum inter fluida [...]sciscentium) *per se extiterit & se[...]etum fuerit, gravare incipit.* Non ta[...]en omnis liquor fluctuationi dica[...]s secernitur : quod enim maturati[...]nis, reductionis, & unionis capacius [...]nquā dedititiū naturę legibus sub[...]gatur, in cujus Oceano denuo ex[...]tiari permittitur; quod & pepasmi [...]on capax, si natura vicerit, propel[...]ur, cujus seminiū licèt multū mole[...]ę dū in sanguine agitabatur facesse[...]t, quum tamen seclusum, parvæ molis

molis & majoris activitatis fermen-
tum reperitur, in eo utcúnq; qui...
tam eſſentiam totius exæſtuation...
nos meritò collocaſſe liquido con-
ſtabit.

Hiſtoriæ & Experientiæ de-monſtrativæ.

In dolore Capitis immani non m...
rò ſubtiliorem fluxionis partem, u...
de ſemper magis laceſſitur natur...
levi de cauſa eáq; procatarctica ...
tempus exæſtuantem, rurſus tande...
in ſanguinis ſinum antiquo & fami-
liari amplexu receptam contempl...
mur, quam etiam narium hæmorrh...
gia ſępius exinanivit.

Nonnulli dolore anxio deprehen...
fuere, priuſquam ſanguis furunc...
lum unum aut alterum ad cutes pr...
truſerat; quo peracto non ampli...
queritabantur. Alii levi ſolummo...

pa...

rtium magis calentium ſeu interio-
m prurigine ortum atrocioris cala-
tatis depoſuêre.

Fatiſcunt non pauci ad λειποψυχίαν
enè perducti, quoúſq; per hydroa
iter ſparſa, vel epinyctides ſan-
inis perturbatorem profligaverant.

In juvene euſarco & robuſto im-
tiginìs materiam topicis toties
oties repreſſam, ad inteſtina re-
lſam colici atrociſsimi paroxyſmos
uliſſe vidi, à qua malè curata aut
onte reductâ phthiſin dein ſubori-
am deprehendimus.

Ne minimam quidem ſugillatio-
m, contuſionum, aut aliorum tu-
rum partem placatam, reſorp-
n, & fluidis iterum aſſociatam vi-
nus: quod negotium in interio-
us propter caloris vicinioris po-
tiam facilius præſtari conjectan-
m. Nec mirari ſubeat, quum hy-
picorum quorundam aquas in
inſtanti

inſtanti ferè nulláq; facta ad ſenſu
διακείσει reductas comperimus.

Novi virum morbo cholera ſi
lenni aut biennali circuitu periculo
excruciatum, ita ut noctis curricu
qu dragies plus minus per ſuperion
& per ſedem toties depoſuiſſet, c
nihiloſeciùs quum convaluerit,
quoris efferveſcentis exigua portiu
cula alienata per intervalla dig
unius apicem alluere & quaſi lenin
adurere cernitur. Quam particul
ſuæ tenaciſsimam, fermenti eſſen
am, recrudeſcentiæ ſcaturiginen
quémque locum ſubterfugium f
menti, à peracto conflictu fuiſſe
cile conjicimus.

QU

DECIMA QUARTA
EXERCITATIO DIANOETICA,

De Sanguine exotico, ſeu de ſanguine extravaſato ſtagnante.

MALE ſibi conſulunt Medici complures, alioquin exercitatiſſimi, Sputorum naturam perfunctoriè luſtrantes, quorum non pauci pus tuſſi rejectum, pręcedenti hæmoptoico affectu necceſſarium abſceſſus aut ulceris productum pronuntiaverint, phthiſiſque affuturæ ſignum pathognomonicum: dimidiatim ſanè doctrinam Hippocraticam penſantes erroris anſam arripuiſſent, mordicùs tamen opinioni adhærentes deſpondent, manúſq; auxiliares admoviſſe deſperantes, non ſine gravi & miſerando invalidorum damno. Sputa

Sputa tamen simul ac in pectoris capacitatem summota non prodeunt, sed vasis majoribus immorantur, quibus ulteriorem subactionem, colores, consistentiam, & persigurationem debuere: ut & ejectamentum sanguinis stagnantis, licet nomen forsan puris meruit, & ignitis carbonibus projectum fœtide oluerit, non semper pthisin accursuram vaticinatur, nec à pulmonibus immediatè proficisci creditur. Sanguis enim depuratissimus si tepore proprio non foveatur, putrescit; quælibétq; ejus sincerioris particula vasculis efflua, cum reliquis partibus incoibilis & tanquam incola propriis domiciliis exerta & caloris familiaris indiga labascit: Dum tamen intra vasa raró solius incalescentiæ reus, quandoquidem perdita ejus debita consistentia & permixtis extraneis dissentientibus alienatur.

Histo-

Hiſtoriæ & Experientiæ demonſtrativæ.

Virgo ſucculentior alſioſa, cui nenſtrua non fluxerint, obturatis per mucoſitates meatibus uterinis, ſtatò extruſionis circuitu, ſanguinis copiam tuſſi rejecerat quotidie; horis verò matutinis quamprimum expergefacta fuerat, puris tantundem: Quo per triduum aut quatriduum peracto, libera ac ſecura remanſit. Quod multis ingruente menſtruali xcretione accidiſſe compertum eſt. démq; quibus ſanguis circumfluus octu à capite in trachæam ſenſim lapſerit, contigiſſe obſervatum.

Scutula aut cochleari excipiatur nguis dum recens ab inciſa vena roſilierit, & ſuccenſis carbonibus npone, nares admove, ilicò enim dorem fœtidiſſimi puris expirat.

Sanguinem è vulnere nuperrime inflicto fluentem cohibe, ut cutem tangat, corporísq; superficiei teporem sentiat, post aliquot horas consistentiam, colorem & odorem fœtidissimi puris obtinet.

DECIMA QUINTTA

EXERCITATIO DIANOETICA,

De Sputi materia, & Essentia in genere.

SEposita aquositatis consideratione, quâ ventriculus nimis irrigatus, mediante œsophago ejúsque membrana linguæ & ventriculo communi, sine tussi aut screatu in os fluxura, nec non madore, per soporalium arteriarum terminationes earúmve tunicas excluso, cerebrum rigante & exinde per palatum in

co

os ſtillante, pari paritérq; innocua facilitate ut plurimum ejecto, ſputi naturam, à quo pectoralia ſuam contraxere perniciem, ejúſque motum venari conſultum eſt. Quod nihil aliud eſt niſi liquoris particula á ſanguinis maſſa per vaſcula præſertim arteriaca pectoralia in pulmonis capacitatem per ſuffuſionem tranſlata, quę motu pulmonum contractivo, tuſsi dicto, in trachęam, ſcreatu tandem amborum vel cujuſvis adminiculo in os ejectionis ergo deducta. Sanguis itáq; ſe habet ad modum nutrimenti, ſputum verò ad modum ſanguinis.

Historiæ & Experientiæ demonstrativæ.

Prædictorum veritas cuilibet innotescat qui sputorum ductum reputavit, aut permultos aspexit (quibus cerebrum siccum nequicquam udi in trachæam exstillaverat) sputorum copiam motu recitato ejecisse.

Incumbat quilibet operi defæcationis sanguinis, adhibitis serie Methodica remediis eò destinatis, & licet pectori familiaria prætermiserit: sputa tamen cum sanguine depurationem & rectificationem iniisse comperiet: vel, cui sputa malè subacta & colorata prodierint, sudores pro euphoria imperentur, quibus sanguis à spurcitie optime vindicatus detergitur, iisdem ex artis lege peractis sputa simul depurationem & perfectionem consequuntur.

DE-

DECIMA SEXTA EXERCITATIO DIANOETICA,

De vasculis sputorum susceptivis & expectorandi modo.

ARteriam Pulmonicam cum suis divaricationibus ejectamenta sanguinis suscipere, & perinde in tracheæ disseminationes deponere, easque obturare, positum est extra omnem controversię aleam: eâ veruntamen obturatione, pro eorum ideæ & ubertate alii magis alii minus afficiuntur, & pro eorundem dispositura alii citiùs alii seriùs anacatharsin moliuntur. Nec par cuiq; spirabilium instrumentorum conceditur libertas: hos tussis acerbior fatigat ante expectoratione; illis levis screatus aut tussicula materiam modestè soli-

citantem rejectarit; his ſputa nimio ichore ſeróve perluta & retrò allapſura pulmones inani exercent conatu; illis granula pertinaciter indurata ægrè tandem ſecedere coguntur; his nativa pulmoni algidior allata mollities negotium irritum faceſsit; illis craſis ſpiritalium validior & calentior materię configurationem & proventum ſine noxa feſtinat; hi dilatatior pulmonis & mediaſtini ſeu ſepti lobos ejus disjungentis motus materiam concutiendo expedit; illi pectoralium nimia ex plenitudine diſtentio vel conſtrictio, ſive connata ſive adventitia pulmonum debitam explicationem impediens motum cunctatur, aut ineffectivum reddidit.

Hiſto

Historiæ & Experientiæ demonstrativæ.

In ſputorum ἀναγώγη, quę ad ſupernas trachæę partes traducta fuere, ſcreatu aut tuſſicula minime laborioſis exploduntur; quę verò imis inſederint bronchiis difficulter rejectantur.

Mediocris conſiſtentię ſputa & uberiora facili negotio expectorantur, nimis liquida aut parvę molis aridiora, & in globulos compacta, ægrè ê ſuis receſsibus, exiliorum (ſcil.) levium arteriarum cavernulis, ſuccuſſa profluunt.

Extremos egêre dies omnes pœnè pthiſici, quibus advenerit lobi alicujus adnaſcentia; quibus verò pulmones univerſim ferè pleurę accreverint, ut in pleríſque, citiùs ſuccubuere. Quod ex morbi collata perennitate, & ex diſſectis hujus generis ſtrage peſſundatis dilucidatur.

DECIMA SEPTIMA EXERCITATIO DIANOETICA,

De temporibus ἀνακεφαλαιώσει *dicatis.*

NAtura dein propriẹ ſecuritatis conſultiſſima, quum in pulmonariorum ſalubrioribus, materiam ſputorum è ſanguine, unde ortum duxit, ſuppeditaverit; tempora fabricationis & extruſionis illis menſurat & aſſignat. Non etenim cruda aut indebitè ſubacta (ut alibi ἀποδεικτικῶς declaravimus) naturali impetu ſeu ſponte prodeunt, ſed ad expulſionem coaptata, matura ſcilicet & ad vaſis particulam cui inſederit quadantenus effigiata. Quiq; hujus generis protruſione non interpellata exercentur, ſalutarem naturẹ (cui tota rẹs permitti debuerit) ordinem tenuere.

nuere. Si verò ejectamentis licèt mitiùs allapſuris commata interponantur, & naturæ legi non obtemperaverint, niſi ad loca conferentia prolecta, inſultuum valentiorum primordia. Mos itáque pulmonariorum in τεκμάρσει non infimum obtinuit locum, cui ut artis honori conſulatur collimare decorum eſt.

Hiſtoriæ & Experientiæ demonſtrativæ.

Qui à motu concitatiori, aut ſcretionum voluntaria anticipatione roventum ſputorum acceleraverit, ectoralibus negotium laborioſiſſium faceſsit; quorum particulæ mpore à natura deſtinato facilè rectantur.

Quibus è ſanguine per pectoralia u, liberè, ac jugiter ſuffuſa ejicitur ua, hos citiùs ac faciliùs ſpiritalium

onera

onera depoſuiſſe deprehendas, & è contrario.

Ingruente tuſsi omnia difficilia & laborioſiora, temporis verò progreſſu, ſubacta & maturata colluvie usque ad ἐυφορίαν mitiora.

DECIMA OCTAVA

EXERCITATIO DIANOETICA

De Sputo albo ſpumante.

SPutum album ſpumoſum aquoſitatis magis fluxilis, in pulmonum aut faucium capacitates exudatę, & ibidem agitatę, productum judico. Quod verò à capite per cerebri infrigidationem in ſpiſſum cogitur, niſi in faucibus elaboratum diúq; retentum minus candidum magíſque mucaginoſum, nec in bulliculas abit, unde raròaut nunquam lædi-

læditur pulmo: ut tamen ſpumeſcat, partium motus, æſtus & aëris inſufflatio contuliſſe rata ſunt. Præter hæc, ſi ſincerum prodiiſſet hujuſce generis ſputum, ne quid ultra nobis apportat præſagii, internę ſolummodo ſudatiunculę effectus videtur, ſpirituum aut partium motu frequentiori concitatus.

Hiſtoriæ & Experientiæ demonſtrativæ.

Inter exercitia multiplicatur ſputum ſpumans, in illis pręſertim, qui ad corporis περιφέρειαν nil aut parum propellunt. Motum verò faucium & pulmonum horſum conduciſſe ex eo liquet, quòd frequenter tuſsientibus & πολυλόγοις ſemper contigit.

Si ad trutinam expendas, hoc ſputum leviſsimum, cujus pelliculæ aquoſę aëre refertę turgeſcunt.

DE-

DECIMA NONA EXERCITATIO DIANOETICA,

De Sputo ſubalbido Pellucido denſabili.

PAREM natura legem plantis dixit atque animalibus, & utríſque, aſſerente ſene erroris neſcio, conceſſit καὶ ὀξὺ καὶ πικρὸν καὶ γλυκὺ καὶ ἁλμυρὸν καὶ παντοῖον. Nec inſipidarum aquarum indigus Microcoſmus, quarum mediocri proportione ad ſanguinis contemperationem utitur, quódque ſupervacaneum, ſi intra vaſcula coerceatur, totum gravat; ut & extravaſatum partes, præſertim ſpirabiles, ſi in eas ἀθρόως aut copiosè congerantur. Cæterum parùm refert quod ad rem noſtram attinet, an lymphę mites vaſculis deſignatis oriundę, vel an

an illis peracto opere deſtinato redactę fuerint, modò eas cum ſanguine circulationem ſubiiſſe & in majores cavitates per expreſſionem elutriatas inſpiſſari comprobavimus. Utcunque ſputa blandarum aquarum producta minus nociva, plúſq; laboris quàm periculi importatura : quęque non celeriter per trachæę canalem aquarum inſtar corrivata profluxerint, in ſpiſſam & viſcoſam ſubſtantiam percocta difficulter prodiêre.

Hiſtoriæ & Experientiæ demonſtrativæ.

Matrona nobilis ætatis 47. euſarca, at verò valetudinaria, cui vaſcula omnia in epate, liene, & meſaręo deſinentia obturata fuere, horrorem inæqualem aliquoties, infrigidationem verò partis alicujus ſemper, perpeſſa eſt. Qualem infrigidationem aquę gelidę

gelidę affluxurę ſuperfuſionem aſsimulaſſe aſſeverabat, & licet ſaburram ſubducendo inſudavimus, adhęſit hoc ſymptoma: Quoties verò ptyaliſmus aut diarrhæa ſupervenerint, ad tempus deſiit. Præmiſsis demum aliquot catharticis quibus viſcoſa copioſè ſecluſa, poſtquam ſudores in ſtupha ſicca multoties excitati fuerant, diætâ parcâ & ſicciori perfectè convaluit.

In pleriſq; lymphę tenuiores è ſanguine emergentes, primò trachęam copioſius alluebant, unde evanuit algor, ſuboriuntur ſputa tenaciora pellucida, cum ſcreatu laborioſiſsimo, à quorum congerie pectoralia pertinaciter infarciri annotavimus.

Omnibus Pleuritide correptis postquam purulenta per ἀναγκάθαρσιν expurgata fuere, ſucceſſerit per dies aliquot hujus idæę ejectamentum, a quo

quo cùm premuntur viſcera vaſáve naturalia, minus obturantur ſpiritalia; minime verò ſi ejus muco oblinita fuiſſent inteſtina. Quémque mucum in Rachitide affectis inæqualiter è ſanguine expreſſum ſucci nutritii vicem gerere autumarim. Eundémq; in infundibulo uretrum ſtagnantem obturare, ſeríq; meatum præcludere, atque in ventriculum & inteſtina regurgitare, dorſi dolores, vomitiones, tormina & iſchuriam notham, procreare pro certo habui. Imò talem viſcoſitatem vaſis majoribus adhærendo non raró ſanguinis reciprocationem præpediſſe videre eſt. Quod ſemel in arteriâ pulmonica, venoſa dicta, in infante ternario ſubſultu è vivis erepto obſervavi. In partes denique extimas particulares, ſi inæqualiter diffuſæ fuerint aquę denſabiles, tumores œdematoſos conſtituunt; ſi

si verò in universas, totius œdema
æquale, seu affectionem Leucophle
gmatiam & anasarcam curatu diffici-
limam.

In sexu fœmineo vel frigidiori
temperaturę maribus, ut & in con-
valescentię statu collocatis, quibu
scil. sanguinis calor, minus viget, ve
per morbum longioris durationi
atteritur & infirmatur, increvit in
toto hæc mucositas obturationis va-
sculorum radix pertinacissima.

VIGESIMA

EXERCITATIO DIANOETICA.

De Sputo luteo.

A Latice forsan bilescente sca-
turiit luteorum sputorum ma-
teria constitutiva, sed sanguine ant
secretionem ita delibuta, ut sapor
suc

ſuo ſaltem eminentiori ſpoliata ſit: Et ut ſalina ulcuſculum erodendo, ſic putrentia ingrediendo, incitando, & in tumorem attollendo infeſtant. *Hiſce* tamen ſemper ſalina & ſeroſa, partem ſuſcipientem nimis intenerando & ſpongioſam reddendo prævenire & aditum paraſſe crediderim; quę quum ſalis miſcelâ deſtituantur, faciliùs putreſcunt, ambo conjuncta vulnus compoſitum internum curatu difficilimum conſtituunt. Nihil tamen impedit, quo minùs liquor, alioqui tenuis clarúſq; & ſat naturę (dum ſanguinem perluerit) familiaris, alienum calorem ſentiens in luteum abierit; & ut ſanguis dum à ſcaturigine & vaſculis aſſignatis diſſociatus, tincturę & conſiſtentię orbatus ſteterit; ſic ſputum, ejuſdem ejectamentum, itinerando ad partium, quas tetigit, & teporis varietatem mutabile, nec qualitatis ali-

cujus eminentioris, qua dum ſanguine importatum fungebatur, amplius tenax: Multo minùs mirandum ſi ſputa lutea ſaporem amiſerint: cùm non ſolum maſsâ ſanguineâ univerſim perfuſa fuere, ſed per partium parenchymata & membranarum poros percolata cenſentur. Per hos etenim meatus anguſtiſſimos non tranſivit illa ſubſtantia in qua amaror habitaverat.

Hiſtoriæ & Experientiæ demonſtrativæ.

Bile ſeu particulis amariuſculis omnis ſanguis perfunditur, & pro condimento ei aſſignatur; nulla tamen ejus aut totius corporis pars fluida (exceptâ eâ quę ex ejus maſſa ſecreta fuerat eminenter inter guſtandum amara, ut in extremis vomitionibus cùm à communi hoſpitio

ve:

vel fortè proprio & determinato receptaculo revulsa) tanta amaritudine linguam faucésq; inficit, ut exinde nervi lacessiti capitis concussionem intulêre.

Quamplurimis quibus vena percusa, cuticula à sanguinis aspergine inter fluendum derasa incaluit; vasculis veruntamen, quantum ex conjectura assequi potuerim, blandus satis erat ac benignus.

In cadavere dissecto mihi inter alios Collegii nostri Medicos cervicem vesiculę felleę tophis obturatam vidisse contigit; turgebat autem vesicula sero pellucido, per tophos (semina coriandri saccharo inæqualiter obducta mentientes) tanquam per filtrum crassioris texturę expresso; serum tamen quo referta fuerat gustanti planè insipidum, quod igni etiam admotum in mucaginem albicantem ovi albumen assimulantem coagulatur.

Non jugiter prodeunt lutea eje-
ctamenta, niſi jugis ſit humoris ex-
candeſcentia, vel per calorem à fri-
gido in ſuo foco coercitum, vel
propria ejuſdem corruptela & exu-
perantia: quod à querelis eorum
qui talia ſputa ejecerant quilibet
Medicorum facile diſcat.

Portiunculam hujus liquoris lut-
per cutes trajecti inter exercitia ſud-
res fundentia, ſub axillis & in coll-
non paucos excreviſſe lotricibus no-
ignotum.

VIGESIMA PRIMA EXERCITATIO DIANOETICA,

De Sputo ſubcæruleo, ſubnigro, & ferrugineo.

LIcèt viſceris nullius parenchyma ſine caloris adaptati adminiculo ſanguinem rubefecerit; Sputa tamen ſanguini, & viſcerum ſuccis, ut e nutrimento materiam debent; & tincturarum varietates mutuantur. Inter ea notatu digniora non raro obvalere Sputa ſubcærulea, ferruginea & ſubnigra; quę non, ut à pluribus exiſtumatur, ab illis quę ſpiritu narium oriſvè attrahuntur ortum ducunt, ſed ab allatis, & aliquoties à proprio viſceris aut vaſis ſucco inquino, à liene forſan tanquam in peculiari ergaſterio primariò profecta

& fabricata; quorum quę in sanguinem recepta, circulationis beneficio extrusionem subiere. Non tamen quamprimum è vasculis prodierint colore tam surdo prædita fuisse reputo, sed & roris instar viscera vasáve suscipientia perfundant necesse est, ubi condensata colore fusco tinguntur. Caloris verùntamen gradus non per se tincturarum effectivi, si tamen excesserint vel remiserint, sputa magis minúsve colorantur. Ad ea verò quæ retuli conficienda, naturę ignicula remissiora diutius continuata solicitantur.

Historiæ & Experientiæ demonstrativæ.

Calori solari intensiori aut culinari expone ejectamentum subcæruleum, & protinus in omni parte albesci-

beſcit; quod non fit, ſi pulviſcula extranea inter ſpirandum ſeſe ſputis immiſcuerant.

Sputa aſſimiliter colorata tenuioris conſiſtentiæ nemini ut puto vidiſſe contigit : omnia quippe hujus coloris mucaginoſa.

Ab eſu eorum unde pectus infrigidatur, hordei ſcil. & pomorum, à continenti Medicamentorum hydrargyrum recipientium uſu, ut & quibus calor à morbo diuturniori atteritur, hujus ſputi copia exauctoratur. A ſudorem verò fundentibus edaculis, exercitiis, & jejuniis deditis, quibus pectus calet, aut quibus ſępiùs ſuffumigia uſurpantur, haud expuitur; iiſq; rarò aut nunquã acciderit, quibus pectus tuſsi frequentiori ſuccutitur: quę omnia hujuſce farinæ ſputa è calore remiſsiore diutiùs cocta, & è pectore multoties frigidiuſculo, flaccido tandem, proventura conteſtantur.

Memoria hujus Sputi ſuggerit exemplum cujuſdam mulieris mediæ ætatis, cum impluente catarrho, cujus lien tetris vaporibus ita ſuffercit cerebrum, ut inde quavis aurora deſtillaverit ſputi ferruginei copia, faucium œſtu ad eam conſiſtentiam coẞti, ut telarum aranearum ſpeciem adumbraverit, cujus portiunculam catarrhus calidus in arterię partem ſuperiorem aliquoties deterſerat, reſeratis tandem & deterſis lienis vaſculis pacata eſt tumultuatio, deſiit catarrhus, & ſputi commemorati proventus.

Ovi albumen ſi diu, licet lentè incaluiſſet, alborem amittere & ſubcæruleo colore tinctum fuiſſe deprehendimus.

Sub finem tuſsis accidentalis per congeſtionem ortę, ſive expectorationis craſsiuſculæ periodicæ, ſputa hujus generis, ut omnia minus depurata

rata albeſcere & defæcatiora proveniſſe animadverti. Nequidem talia rejectaſſe obſervaverim, niſi cui lien uterúſvè in vitio fuerant, nec concoloratum mucum è naribus unquam emunctum ſpectare licuit.

VIGESIMA SECUNDA

EXERCITATIO DIANOETICA,

De Sputo ſalino.

SPutum ſalſugine refertum ſanguinis ſale perfuſi progenies, & licet fluidarum incentivum, raró tamen ſubitanea vi ſua inciſiva viſcérum membranas vel vaſorum tunicas tranſilire ratus ſum. Poſtquam veró ſanguis ſerum ſuum ſalinum per tunicas aut membranas pectoris proturbatum roris inſtar percolaverit, ſtimulando motum pulmonis contra-

contractivum tuſſim progenuit; à qua concuſſione & coarctatione ſubitanea frequenter invadente & perſeverante partes tenellulę, per quas pars ſanguinis ſubtiliſsima ſalis aſportatrix ſalſedinem depoſuerat, magis infirmatę citiùs corruunt. Ut ut ſalſa particula viſceri illata non ilicò quaſi acus aut terebellum partem compungit & perfodit, ſed quum ei diù inſederit, demolitur ſecúmq; rapit: cujus vis potius diſſolutoria, quàm incidens & compunctoria æſtimanda eſt: parti quippe ſeſe nimis profunde inſinuans quodammodo per minima commiſcet ac conjungitur, & ſic ſubſtantiam ejus in quandam conditionem inter miſtionem & confuſionem mediam perducit; in qua neutralitate quum aliquandiu remanſerit, tandem diſſolvitur, & inducta friabilitate deſtruitur; tali modo præcipitat:

tata & ſubſtantiæ partis adunita liquoris ſalini, per halitum forſan extravaſati, acrimonia eroſionis & diſſolutionis periculum minatur. Imò ſi ſola aciditate, vel tantillo ſale perfusâ, ſcatuerit ſanguis, licet in partes ſingulas exteriores ſeparata diffundatur, ægrotús exinde patitur & periclitatur.

Hiſtoriæ & Experientiæ demonſtrativæ.

Non paucos obſervavimus, quorum vaſculorum pectoralium ora à ſanguine turgeſcente (in quo forſan ſalis momentum delituerat) reſerata fuere, quos unica aut altera venæſectio perſanavit. Neminem quidem cui pulmo eroſus fuerit, ſine ſanguinis totius edulcoratione & reductione curatum memini.

E fluxione acriori ſpinę accumbente dorſi vertebras luxatas, oſſáq; alia ex acetabulis detruſa & extorta vidimus; ſi verò fluxio qualitate naturę prorſus aliena ſit delibuta, ut in lue venerea, oſſa præſertim tibię ad veprium ſimilitudinem aliqualiter inflexa protuberant, friabilia, ſpongioſa, minúſq; tenſa undiq; reddita. Idem in Elephantiaſi videre eſt, Oſſa enim aliquando ſoluta & inſtar cerę flexilia incurvata & convoluta (ſi fides practicis quibuſdam adhibenda) conſpiciuntur.

Multos marcore ferè confectos vidi, quorum ſanguinis univerſi ſyſtema ſale ſcatuerit, quique fluxione periodica mitiori ſputum murie conditum per biennium aut triennium effudêre, per extremos arterię pulmonicę venoſę dictę ſurculos, quibus tamen pulmonis eroſio non acceſſerit. Et inter eos Lond: Mercato-

rem

rem in ſceleton propemodum mutatum, cui liquor ſalinus tandem à pulmone refluus tam efferus, ut Chirones volis manuum turpiſsimos ulceráq; exedentia pedibus & talis inuſſerat, ſalvâ adhuc nativa pulmonum integritate.

Non ſemel pulmonis parenchyma æquali attritione ita diſſolutum conſpexi, ut in putrilaginem, limi quandam ſpeciem præ ſe ferentem ; redactum videbatur.

Quos phthiſicorum acris & inæqualis perdiderit deprædatio, horum pulmones præſertim lobos fruſtulatim laceratos & quaſi ſorice demorſos aperto cadavere deprehendi. Acor in ſanguine redundans (quod Melancholicis maximè ſolenne) non tantum totius intenerationem, unde facilè ab externis injuria, ſed carnis omnis muſculoſę innutricationem efficit. Et in Rheumatiſmo, nupe-

ris

ris annis apud Anglos frequentiſſimo, ſeu Rheumatica affectione à Galeno nuncupata (quæ causam congenerem & partes affectas arthritidi vicinas ſortita eſt) dolores atrociores parit, & luculentiſſimè depopulatur.

1 *Lib. de Differ: Febr. cap. 7.*

VIGESIMA TERTIA

EXERCITATIO DIANOETICA,

De Sputo ſubdulci.

SPutorum omnium materia pro continentis, ex quo ſcaturiit; varietate ſpecificatur, larvíſq; diverſis induta emergit: nec solùm ſanguinis ſerum, ejus magis fuſile ejectamentum, cùm redundaverit, aut divortium fecerit, in pulmonum capacitates tranſlatum profluit; ſed rorida aliquoties ſubſtantia, adhæſioni

& nutricationi partium designata, in os effertur. Sanguis tamen prius aquoso suo sero contemperante defraudatur, unde incalescit, cujus caloris excessus glutinosam ejus substantiam eliquando in pulmones, aquarum inundantium irrigatione laxatos & nimis inteneratos, deponit: illísq; duntaxat accidisse credidi, quibus spes salutis in angusto sita fuerit: Natura enim avidè hunc succum amplectitur, donec perfectè soluta ejus compage vis allectrix & assimilatrix prorsus deperiissent.

Hiſtoriæ & Experientiæ demon-ſtrativæ.

Cum apud Briſtollienſes Medicii nam fecerim, qua Vrbe penſili tabe frequenter graſſatur, nonnullos ſpu tum ſubdulce levi conatu expecto rantes ſpatio trimeſtri fatiſcentes & totaliter enervatos vidi; horum ve rò quoſdam, non omnes, tuſsis vehe mentior aliquoties corripuerat, e profuſo tamen vitali nectare deflo reſcentes & areſcentes ſtrigoſi peri ere. In quorum unico, detectioni cauſa diſſecto cadavere, licèt ſan guinem aliquoties, peracto ſalin ptyaliſmo, extuſsierat, & pulm ubiq; inteneratus tonum amiſerat univerſa ſpirabilia nec non viſcer omnia naturalia quoad ſenſum ſan comperta ſunt. Nec á quovis inte mirabilia dignum eſt ut cenſeatur

qu

qui ineptitudinem ſanguinis nimis attenuati ad nutricationem animadvertit, aut ſanguinem totius nimis à calore impenſo liquatum & ſubtilizatum per levium arteriarum oſcula æquè ac per narium exiliora vaſcula in earum hæmorrhagia ad λειποψυχίαν exinanitum conſpexerit. Deficiente quippe ſero condiente & contemperante, glutinoſioréq; ac magis roſcido ſucco moderatè calido dulcedinem ac unionem conciliante, ut tota naturę œconomia corruat neceſſe eſt.

Sputum hoc ſubdulce in omnibus quos vidiſſe memini, ptyaliſmo diuturniori, & ut plurimum ſalino, præcedenti fuit conſectarium.

Idem ſputum igni admotum, ſicut ſuccus omnis nutritius, in gelatinę albicantis conſiſtentiam percoquitur.

VIGESIMA QUARTA

EXERCITATIO DIANOETIC...

De Sputo cænoſo & cinereo ſeu purulento.

INter omnia ejectamenta ſputu minus ſpirituoſum, magíſq; fœ culentum, eſt cinereum & cœn ſum, argillæ cujuſdam liquidio ſpeciem præ ſe ferens, verum ptl ſicorum pus, minime tenax, calo deficientis, ſeu cadaverationis im untis indicium & ſymptoma: c tera omnia aliquatenus per calore ſubiguntur, figurantur, & alterati nes ſubiere; hoc ſolummodo in ſ quaſi ſtagno copioſo ſtabulans, n mole ſua preſſerit, vix expectorat Extremę ſanè ſordities & natura diſſolutionis certiſſimum productu

Il

Historiæ & Experientiæ demonstrativæ.

Si cupulas glandium binas æqualis ponderis & capacitatis impleveris, unicam (*viz.*) ſputo cænoſo, alteram mucaginoſo, aut qualibet ejus ſpecie; eam lancis partem cui ſputum cænoſum appenſum fuerit ſubſidere cernes, cæteris enim omnibus præponderat.

Deploratę ſortis invalidis, quos ultima Symptomatum ſyndrome ad ſepulturam fere perduxit, tantum advenit argilloſum hoc ejectamentum; quorum etiam cadaverum pulmones inter diſſecandum in amurcam ſordeſcentem mutati conſpiciuntur.

VIGESIMA QUINTA

EXERCITATIO DIANOETICA

De Hœmoptosi curanda.

FRequentior ſanè vicibúſq; pa titis meritò laudanda eſt phl botomia, qua revera incaleſcenti ſimul ac plenitudini fœliciter obvia ire valuerimus, non prætermiſſo r vulſionis adjumento; nec adhuc i ter vegetiores ſeu ſanabiles reperit quod hujus medelæ legitimæ cel brationi contraindicabit: Et ſi e ſola plethora ortum duxerint ſpu cruenta, ſine alterius adminicul ſcopis ſatisfeciſſet. At cùm pen tius ſeſe ſanguini inſinuaverit mor focus & minera, tota præſidioru ſerie (hypnoticorum rariore uſu co quieſcens) Emplaſticorum & glut

nai

antium vaſa difficulter pervaden-
um energias, experiri nuperis no-
rę praxis annis non auſus fuerim:
minuta quippe, ſi quę adſit, pleni-
idine, tota tutelæ & reſtitutionis
iſis in ſanguinis reductione ſita eſt,
l moderatam ſcilicet temperaturam,
nſiſtentiam proportionatam, &
aturitatem debitam, qualificatio-
eſq; ſingulas craſi conſentaneas, ci-
a quas ſi remoratur, præter quas ſi
cillet, ultra quas ſi provecta fuerit
tura, criminis rea; ad quod corri-
ndum, ut in omni, ſic in morbis
ctoris ſedulitas Medici inprimis
licitanda: Ea tamen proviſione
talia eligantur ad ſanguinis ἐνοδίαν
rennandam, quæ ſymptomati, ſi
n vi peculiari, ſaltem conſequuti-
adverſantur. Nec placuerit ex-
na infrigidantium & repellentium
ctori adhibitio, nequidem extre-
rum ligatura, quibus ſanguis re-
 fluus

fluus partes infirmas pressiùs onera-
verit. Horsum itaque dum clavum
teneant sanitatis naucleri, scopu
undequáq; vitandi.

Historiæ & Experientiæ demonstrativæ.

Ex jugi Emplasticorum glutinan-
tium & incrassantium usu, licèt a
tempus coerceatur sanguinis reject-
tio, periculum copiosioris recursion
partem magis prementis nequicqua
exinde vitari senties: specificis ven
facilè sanguinis rivulos perluentibu
rem commodè peregisse sæpiùs
memet ipso, & quamplurimis expe-
tus sum.

Sanguinem citra præterq; debit
qualificationes defecisse in om
morbo ex crudo acido & aquoso
minio prognato, & quoad morb
pectoris ex aquarum suffusarum
de

lenſabilium congeſtione manife-
tum, ultra debitam verò maturita-
em deportari, nidoroſa, ſubflava,
orrefacta, in bronchia trajecta teſtan-
ur. Quod pecûliaris etiam & con-
raria utriúſq; edocuit medicatio.

Frigido lavacro immergatur hæ-
noptoïcus, aut narium hæmorrhagiâ
correptus, & exinde malum incre-
mentum ſumpſiſſe deprehendes. A
calore verò ſuperficie tenus, vel ex-
remarum intenſo, remedium.

Partes extremę ſanguinem extuſſi-
entium, ut & narium hæmorrhagiâ
detentarum, non rarò incaſſum li-
gatę fuere: Ejus tamen motum fri-
cando, blandóq; adhibito calore in
exterioribus ſuſcitaſſe proficuum ferè
ſemper invenimus.

VIGE-

VIGESIMA SEXTA
EXERCITATIO DIANOETICA,
de γαλακτοποσίας.

LAc aſſuetis, optime conſtitutis, avidéq; petentibus exhibere, vicéq; carnium dum ſanguis turgidior & calidior ſcatuerit, ſubſtituiſſe accommodatum arbitror; & quibus acor aut bilis inter fluida exuberavere, modò vaſculorum confiniis adhuc concluſa retinentur, eminùs ſcil. pateſcente primâ ſymptomatum Pthiſi dicatorum φάσ. Ejus tamen uſum verè pthiſicis prorſus interdixiſſe propter cauſas inſequentes neceſſe duxi. Qui etenim per acrioris ſucci extravaſati deprędationem emarcuere, caſeoſam ejus partem in ſpiſſamentum cogunt, unde vaſcula pertinaciter obturan-

turantur; Qui à ſuccis putrentibus incaluere, butyroſam in bilem tabúmq; demutant, citiúſq; ſi mellita aut ſaccharata admiſcueris; Quibus dein aquoſa ſtagnatio ſpiritalia ſuffercit, iis pectus magis infrigidatur, unde ἀνακάθαρσις vel remoratur vel reprimitur; Pleríſq; deniq; capitis dolorem intulit. Sero itaq; lactis, aquis & potulentis medicatis, pro re nata alteratis, quibus omni ſymptomati indicanti ſatisfeciſſe valeamus, vicem ejus ſupplere tutiſsimum adjudicavi.

Hiſto-

Historiæ & Experientiæ demonstrativæ.

E ſucco mordaciori deprædante & viſcoſiori vaſcula infarciente, adeò contabuit corpus nobiliſſimi ægrotantis quadragenarii, ut tabem exquiſitiſſimam configurabant. Ex denegata namque debita nutritiorum ἀνάδοσι ſuperficies & extrema non ſolum emarcuere, ſed increvit febris latica vaga & incerta, obturationum ſoboles, quę hecticam ita mentiebatur, ut ipſam Medici alioqui peritiſſimi pronunciabant. Cui ut occurrerent, γαλακτοποσίαν imperant, proſiliunt ſymptomata graviora, quibus magis ingemiſcens nobiliſſimus expiravit, diſſecati cadaveris ventriculus & duodenum lactis coagulo infarciuntur.

Epati infantis bimuli fervidioris

crafis

crasis innascitur ulcus & acriorum ἀναβρώσεως oriundum, quod ichorem in ventriculum regurgitabat, quem ventriculus quamprimum excipiebat evomuit. Infans verò qui lac maternum & vaccinum ante erodentis liquoris accessum optimè concoxerat, postmodum ejusdem coagulum ad magnitudinem pisorum conglobatum, & ad duritiem ferè tophorum percoctum per secessum deposuit: Butyrosam ejus substantiam pure commixtam per superiora repurgatam conspexi.

Acida & salina, lactis partes separare & in coagulum præcipitare norint sciolę quidem lactarię, idque capitis dolorem non raró intulisse galactophagorum nemo ignoravit.

VIGE-

VIGESIMA SEPTIMA
EXERCITATIO DIANOETICA,

De usu Perdulcium.

INveteravit ſane conſuetudo tuſſim ſedandi per medicamina & alimenta impensè dulcia, quibus pro baſi fuiſſent mel & ſaccharum. Nec iſtiuſmodi remediorum uſus omnino improbandus, ſi alia defuerint & tuſsis acriter preſſerit; eâ tamen cautelâ, ut inter ramorum defalcationem radix non ſuccreſcat. Tuſsis enim pectori infenſiſsima ſuffuſionis alicujus è ſanguine adulterato ſemper ſoboles; quæcunque verò ejus ζύμωσιν incitant, bileſcunt aut putredini apte nata dicuntur, eáque de cauſa plus damni quàm emo-

emolumenti importantia, ut mellita & ſaccharata pœne omnia, in cenſu ſaluberrimorum neutiquam reputanda; Multo minus jugi remediorum ſerie permiſcenda. A ſanguine quippe ſpiritúve acriori tabidis connato concitatiorem fermentationem ſubeunt, à calore intenſiori torruere, ab imbelli non gubernantur, unde per ſpiritum eorum turgidum ingenitum non rarò ſponte degenerata corrumpuntur.

Hiſto-

Historiæ & Experientiæ demonstrativæ.

Alimenti & Medicamentorum perdulcium diutiùs in ventriculo hærentium (ùt in tabescentibus fere omnibus) damna facilè percipiet: qui ab eorum usu ructus nidorosos saporem amarum, æruginosum, de generationis eorum nequissimę fru ctus inseparabiles experietur.

Mellita & saccharata omnia do liis & lagænis, parcâ licèt manu imposita musti fermentationem promovere quis iverit inficias? verò carnes saccharo consperseris, & loco mediocriter calenti imposueris eas maleolentiam deterrimam brevi subinde contraxisse deprehendes.

Horum

Horum perdulcium uſu non pauci morbi cholerę cum ſæviſsimis cruciatibus ſtipati pœnas luunt.

Perdulcia omnia jejuno & ſaniſsimo porrecta, etiamſi maturê, non tamen ſine peſsimo nidore per ſeceſſum rejiciuntur.

Hiſce luem afflant liguriones, qui frequentius morbis putridis & pthiſi citius ac contumaciùs corripiuntur.

VIGE-

VIGESIMA OCTAVA
EXERCITATIO DIANOETICA
De Halituum & Suffituum administratione.

INter prȩsidia, evaporationes & suffitus tanquam nobiliora, & quibus unicè in extremis angustiis confidamus, pensitanda. Quæ sine circumstantiarum debita comparatione summota obsunt vel incassum adhibentur. Non tamen inficior, si crasin partis spectes, nulla impedi hujus generis indicato; pulmone etenim aridiores & tensiores horum madore intenerantur, humentes nimisq; laxati illorum siccitate indurantur, putredine & viscositate obliniti levantur, amborum deniq; consortio ulcera sordescentia detergun tu

tur, nec non novę affluxurę materię, & in partes insurgentis, vis molésq; reprimuntur, simili semper in assumptis asservato scopo. Si verò intemperiem totius contempleris, nec ipsa febris huic medelæ contraindicasse videatur: suffitus quippe tenuissimę essentię caliditatem ultra spiritalia haud exercuere, ut ut propter varias liquoris suffarcientis dispositionas, propter superfusi genium, proportionem & motum, propter partis suscipientis habilitatem, & totius tolerantiam, varia hujus generis remedia conficere, & in usum duxisse (quorum unicum, quod quemlibet suffitum ingreditur, & cuique basis est, ad tempus reticui) necessariò coactus fuerim.

Historiæ & Experientiæ demonstrativæ.

Lobum pulmonis ſiniſtrum cu jusdam Mercatoris Londinenſis er debat ulcus, è tuſsi inveterata fluxione ſalina hæmoptoſin ind cente oriundum, quod levis arter divaricationem lobo inſertam u pereſerat: cui ſymptomata omni quibus pthiſis conſociata eſt, ingr ebant, in pejus indies ruitura: h lituum denique & ſuffituum meth dica intermiſcela ſanus evaſit. Q integritate permanſit per ſex ann quo temporis curriculo, méque a nuente, Hiſpaniâ ubi commerciu fecerat, vitam degebat incolume ſub initium tamen autumni o noſtras petenti, ab impedita por rum uſuali ἀδιοπνδυςίας, fluxus co

citati

citatior totum lobum, ut lateri adhæſerat, replevit: cujus exæſtuationis ſanies pulmonem ita perfudit, ut ſpiritus tranſitum brevi denegavit. Diſſecato cadavere, trachææ pars eroſa, cui cicatrix inducta fuerat varicoſa; lobo verò pars adnata calloſa conſpicitur, reliquum pulmonis parenchyma computruit.

Internam arteriæ vocalis membranam per ſalinos affluxus deraſam, tuſsiq; non raro ejectam animadverti, halituum tamen & ſuffituum uſu regeneratam, ex quo convaleſcentes aliqui ſuperſunt: binóſque nuperrimè à pthiſis diuturnioris corruptela pulmones fruſtillatim rejectantes hiſce, aliis non prætermiſſis, redintegravi. Quorum unus ex febre hectica per triennium emarcuit, cui derelicta tuſsis & durities quædam in media

parte dextri lobi (quantum è narratis conjicere valuerim) avellanæ magnitudinem æquans, novâ veruntamen carne jam veſtitus & priſtino robore vigens: alter jam ſuperſtes obeſus, cui tuſsis horis dieï diacriticis non admodum moleſta, ſed in cæteris omnibus inculpatus.

VIGE-

VIGESIMA NONA EXERCITATIO DIANOETICA,

De Fonticulis:

INter omnia præſidia fonticulos inſuper prodeſſe comprobavimus, per quas datas portas vi quadam diacritica, quę naturę modum non tenuere, ſeparantur & ſeparata ſecluduntur; ſicut vi ſyncritica τὰ κατὰ φύσιν retinentur & aſſimilantur: quáſque vires nec Genius Naturæ Hippocrates, nec ipſi quidem diſſentientes, vel creſcentibus, multo magis Animatis denegaverint. Ea tamen cautum ſit lege, 1° Ut in partibus

Τὰ φυόμενα καὶ σπειρόμενα ὁκόταν εἰς τὴν γῆν ἔλθῃ, ἕλκει ἕκαστον τὸ κατὰ φύσιν ἑωυτῷ ἐνεὸν ἐν τῇ γῇ. i. e. *Quæ creſcunt & ſeruntur, quando in terram veniunt, atrahit unumquodq; quod ſecundam naturam ſibi familiare in terra ineſt.* Hipp: lib: de Nat: Hum: tex: 31.

perviis excitentur, quibus tepor maximus & mador ſponte fluxerit, (*viz:*) ſub axillis, in intercapedine muſculorum, in flexuris inguinis & poplitis, in carpis ſupra locum ubi muſculi replent interſtitium ulnæ & oſsium carpi, nec non inter ſcapulas. 2° Ut fiant orificia perlata & profunda, ita ut nucleum dactilorum in ſuis contineant alveolis & ſi copioſior evacuatio deſideretur, adimpleantur hiatus radice gentianę, ligno hederę arboris detornato, pari proportione hermodactilorum & cerę, vel tribus cerę partibus unáq; piperis albi, aut turundis galangę adaptatis, alioquin ſola cera, medulla ſambucina, aut piſis aliquot foramen obturare ſufficit, unde non rarò

Excoquitur vitium, atque exudat inutilis humor

Hiſt.

Hiſtoriæ & Experientiæ demonſtrativæ.

In fonticulorum animadverſione quicquid διανοητικῶς ſibimet ſcioli argutatores ædificaverint, diruit & refellit experientia: cruorem quippe ſalſuginoſum per hos ſecretum fuiſſe dolor ejus in tranſitu lancinantis, allatúmque exinde ægrotantibus emolumentum indicabunt: fluxionum porrò mitiorum latices fonticulis ex communi Medicorum præcepto neutiquam obtemperantes aut quadantenus ſolummodo demulctos, per exituram perlatam juxta vaſa majora & in flexuris ex artis lege præſtitutam, prorſus evacuatos fuiſſe cognovimus. Quod magis elucet in iis qui peſtilitatis labe contaminati fuere, aut qui

ſuccos ſibi putridos in crapula aliáve de cauſa accumulaverint: pædoris etenim & virulentię partes non contemnendas per hujus dimenſionis fonticulos expurgavere; imo in rarioris contexturę individuis allii intus aſſumpti odorem, & aceti aut ſucci limoniorum & aurantiorum acorem tertiâ aut quartâ à comeſtionis horâ exhalando pervadere, & eorum labra incidendo vellicare comperimus.

TRI

TRICESIMA
EXERCITATIO DIANOETICA,
De Sudoribus.

SUdores opportunè imperatos & pro ἐυφορία prolectos scopo nostro non modice inservire concedimus; in quibus ut & in suffituum Methodica intermiscela non minima innititur curationis columna: Hisce etenim impendenti periculo præcavemus, illis novi fomitis scaturiginem depellimus, his parti erosę occurritur, illis novo insultui ex toto affuturo prævenitur; horum ope pars suscipiens & lassata roboratur, illorum verò adjumento blandè rigatur; sudores deniq; viscosa & congelata attenuando deobstruunt, acriora & acida perfundendo di-

diluunt, cruda coquendo maturant: unde ſanguis, quo ſuccus omnis nutritius importatur, denuò partes exteriores priſtino madore familiariter ac tempeſtive irrorando nutrit ac reficit.

Hiſtoriæ & Experientiæ demonſtrativæ.

Equitis aurati Hybernici filio primogenito ætatis 25. (decem au[...] circiter abhinc retro annis, quum primò Martius furor ferrei hujus ſeculi iſtius inſulę infœlicioris incolas disjecerat) compilato & ad cutem uſque denudato, ſanguis intrò refluus, impeditâ prorſus per infrigidationem exiliorum circulatione tam ſævis acceſſionibus ita pulmones invaſerat & perfudit, ut quicquid nutrimenti per trimeſtre porrectum fuerat, in viſcoſam mucilaginem

ginem brevi alteratum vel extuſſiit aut evomuit, & inter manus opem ferentium ferè extinguebatur. Perpensâ mali aucti & contumaciſſimi causâ procatarcticâ, non poſthabitis quę tuſſim demulcendo præcellunt, ſudores crebrò reiterandos cum extremarum frictione, & totius ſuperficiei calentiori irrigatione præcepimus. Hoc lenocinio corpus in pellem & oſſa fere redactum auximus & refocillavimus, ſpiritúmque extremis anteà labris oberrantem in priſtinum hoſpitium,& membra pœnè deſerta revocavimus.

Hæmoptoicos peracto per dies aliquot extravaſationis negotio, repetitis in ſtupha ſicca ſudoribus, non poſthabitis ſpecificis, ultra recidivę metum perfectè ſanatos collocavimus.

Prolixioris operis eſſet hiſtorias medendi deploratę ferè ſortis tabidos

dos consignare, quorum curationem consummarint sudores artificiose pro stituti. In posterum ut frequentius imperentur optarim, & ut sensuum placitis auscultare dignetur Medicorum hæsitantium turba.

Quid nobis certius ipsis
Sensibus esse potest, queis vera ac falsa notamus.

AVCTA.

AUCTARIUM.

SAnguinem liquorésq; alienatos συνοδεύειν, *i.* e. unà iter fecisse sat (ni toto cœlo aberraverim) probavi; quorum circuitum universalem me in quamplurimis exercitationibus innuisse, & experimentis luculenter in vivis demonstrasse sategi. Quod pensum satiùs elegisse duxi, quia ex conjectura vivorum dissectorum, vasculis pro more ligatis, artificiosè licèt desumpta assequi & absolvisse δύνατον autumarim. Ex vivis itaque livida emersêre totalis circulationis impedimenta. Nec vana fides sensus & rationis fulcris innixa, è qua confessâ ac stabilitâ doctrinâ neutiquam deflectere religio erit, donec novos constatioris fluxionis canales præter du-

Nihil ineptius quam quale quidque vivo extiterit, tale existimare esse posse in moriente, imò mortuo. Celsus, p. 166.

ctus

ctus ſanguineos, ancipites & conti-
maciter dimicantes explicarint; Hau
quicquam tamen humanę fabric
compage ſanguini fluidiſque ej
emiſſariis invium cognoverim. Nc
a ctutum ideò laceranda venit meth-
dus medicinalis, nec ruinam (ut cl
mitent) ſubitura; ut denuò inſta-
retur. Utinam de depuranda, corr
gendà, & alterandâ, ut ſcopis ſing
latim accuratius & efficaciter in re
quis morbis adaptetur meditarentu
in quo peragendo,(liberè meditant
& dicentium veniâ priùs impetrat
non obſtante tetricorum & moroſo
licèt caneſcentium pervicaciâ) quo
inſtituti rationem experientiâ fret
& edoctus dehinc θετικῶς fuſius & a
dacius aliquot in medium attuliſſe
aſſertari ſpoſpondi.

Per varios uſus artem experient
fecit, Exemplo monſtrante viar

FINIS.

